

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

TEDARİKÇİ SEÇİMİNDE KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI

BEKİR BURAK TOPAL

TEZ DANIŐMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ ATIL TAŞER

BİLECİK, 2022

10328219

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

TEDARİKÇİ SEÇİMİNDE KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI

BEKİR BURAK TOPAL

TEZ DANIŐMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ ATIL TAŞER

BİLECİK, 2022

10328219

BEYAN

“Tedarikçi Seçiminde Kişisel Verilerin Korunması” adlı yüksek lisans tezinin hazırlık ve yazımı sırasında bilimsel araştırma ve etik kurallarına uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlandığım bölümlerde bilimsel kurallara uygun olarak atıfta bulunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin herhangi bir kısmının Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunulmadığımı, aksinin tespit edileceği muhtemel durumlarda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Bu çalışmanın, Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP), TÜBİTAK veya benzeri kuruluşlarca desteklenmesi durumunda; projenin ve destekleyen kurumun adı proje numarası ile birlikte, ETİK KURUL onayı alınması durumunda ise ETİK KURUL tarih karar ve sayı bilgilerinin beyan edilmesi gerekmektedir.	
DESTEK ALINMIŞTIR	DESTEK ALINMAMIŞTIR
Destek alındı ise;	
Destekleyen kurum;	
Desteğin Türü	Proje Numarası
1- BAP (Bilimsel Araştırma Projesi)	
2- TÜBİTAK	
Diğer;.....	
ETİK KURUL onayı var ise;	
ETİK KURUL karar tarih/sayı:	...../..... .....

Öğrenci Adı ve Soyadı

Bekir Burak TOPAL

Tarih

.....

İmza

.....

ÖNSÖZ

Tez çalışmamın planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda ilgi ve desteğini esirgemeyen, engin bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, yönlendirme ve bilgilendirmeleriyle çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Atıl TAŞER'e bu süreçte bana verdiği katkı ve destekleri için teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

Savunma sınavımda yer alan değerli jüri üyeleri Sayın, Dr. Öğr. Üyesi Mustaf ARI ve Sayın, Dr. Öğr. Üyesi Seval ELDEN ÜRGÜP hocalarıma çalışmamın son halini almasındaki değerli katkılarından dolayı teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Bunun yanında iş ve eğitim hayatımda her daim yanımda olan anne, babam ve kardeşime hayatımda oluşlarından dolayı çok teşekkür ederim.

ÖZET

TEDARİKÇİ SEÇİMİNDE KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI

Bu tezin amacı; günümüz dijitalleşen dünyada daha da önem kazanan kişisel verilerin tedarikçiler tarafından korunması gerekliliğini açıklığa kavuşturmak ve konunun önemini vurgulamaktır. Her geçen gün kişilerin özel nitelikteki bilgileri güvenlik zafiyetleri, ihmal, bilgi eksikliği ya da farkında olmayarak istenmeyen kişi/kurumlarca ele geçirilmekte ve izin alınmadan birçok alanda kullanılmaktadır. Bu durum gelişen teknoloji sayesinde daha da kolay hale gelmektedir.

Kişisel verilerin korunmasında kurumsal destek alınarak yasal prosedürler kapsamında gerekli güvenlik tedbirlerinin uygulanması ve belli aralıklarla kontrol edilerek güncellenmesi gerekmektedir. Bu aşamada alınacak hizmette tedarikçi seçim ve yöntemleri önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kişisel Veri, Tedarikçi Seçimi, Veri Güvenliği, Seçim Kriterleri

ABSTRACT

PROTECTION OF PERSONAL DATA IN SUPPLIER SELECTION

The aim of this thesis; To clarify the necessity of protecting personal data by suppliers, which has become more important in today's digitalizing world, and to emphasize the importance of the issue. With each passing day, private information of individuals is seized by unwanted people/institutions due to security weaknesses, negligence, lack of information or unwittingly, and is used in many areas without permission. This situation is getting easier thanks to the developing technology.

In the protection of personal data, it is necessary to take institutional support and implement the necessary security measures within the scope of legal procedures and to be checked and updated at regular intervals. Supply selection and methods are important in the service to be received at this stage.

Keywords: Personal Data, Supplier Selection, Data Security, Selection Criteria

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	iv
ŞEKİLLER LİSTESİ	vii
TABLolar LİSTESİ	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix
1. GİRİŞ.....	1
2. KAVRAMSAL VE KURAMSAL AÇIKLAMALAR	2
2.1. Veri ve Kişisel Veri	2
2.1.1. Veri Kavramı	2
2.1.2. Kişisel Veri Kavramı	2
2.1.3. Özel Nitelikli Kişisel Veri	2
2.2. Kişisel Verilerin Korunması	3
2.2.1. Kişisel Verilerin Korunma İhtiyacı	3
2.2.2. Kişisel Verilerin Korunmasında Uluslararası Yapılan Düzenlemeler	3
2.2.3. Kişisel Verilerin Korunmasında Türkiye’de Yapılan Düzenlemeler	6
2.3. Kişisel Verileri Koruma Kanunu	7
2.3.1. Kişisel Verileri Koruma Kurumu	8
2.3.2. KVKK Kapsamında Kişisel Verilerin İşlenmesi.....	8
2.3.3. KVKK Kapsamında Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesi	9
2.3.4. KVKK Kapsamında Kişisel Verilerin Yurt İçi Ve Yurt Dışına Aktarılması	9
2.4. Kişisel Veri Sorumluları Ve Yükümlülükleri	10
2.4.1. Kişisel Veri Sorumluları.....	10
2.4.1. Yükümlülükleri.....	11
2.5. KVKK İle İlgili Türkiye’de Ve Avrupa’da Uygulanan Yaptırımlar	12

2.5. Tedarikçi Seçimi	13
2.5.1. Tedarikçi nedir?	13
2.5.2. Tedarikçi Seçimi Nedir?.....	14
2.5.3. Tedarikçi Seçim Problemi	14
2.6. Tedarikçi Seçiminde Kullanılan Model ve Kriterler.....	15
2.6.1. Çok Kriterli Karar Modelleri	15
2.6.2. Maliyet Tabanlı Modeller	16
2.6.3. Matematiksel Programlama Modelleri	17
2.6.4. İstatistiksel Modeller.....	20
2.6.5. Tümlleşik Modeller	21
2.6.6. Yapay Zekâ ve Uzman Sistemler	21
2.7. Şirketlerin Tedarikçi Seçiminde Önem Verdiği Kriterler**eksik*tablo eklenecek.....	23
3.UYGULAMA	24
3.1.Araştırmanın Amacı.....	24
3.2.Araştırmanın Kapsamı Ve Kısıtları	24
3.3.Araştırmanın Yöntemi	24
3.4.Bulgular	24
3.5.Mülakat Gerçekleştirilen Firmalar.....	24
4.SONUÇ VE ÖNERİLER.....	32
KAYNAKÇA	34
EKLER.....	36

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa No
Şekil.1 En büyük GDPR Cezaları	11
Şekil.2 Durum Tabanlı Çıkarsama.....	21
Şekil.3 Tedarikçi Seçimi ve Değerlendirilmesinde Kullanılan Kriter Sıklıkları.....	24

TABLÖLÄR LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1. İdari Para Cezaları Tablosu.....	11

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

AB : Avrupa Birliği

AHS : Analitik Hiyerarşı Süreci

ÇKKV : Çok Kriterli Karar Verme

GDPR : Genel Veri Koruma Yönetmeliği (General Data Protection Regulation)

KVKK : Kişisel Verileri Koruma Kanunu

TIM : Telecom Italia

ISO : Uluslararası Standardizasyon Örgütü (International Organization for Standardization)

ISO27001 : Bilgi Güvenliği Yönetim Standartı.

ISO9001 : Kalite Yönetim Standartı.

VZA : Veri Zarflama Analizi

OECD : Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (Organisation for Economic Cooperation and Development)

1.GİRİŞ

Bilgi güçtür. Bilginin kaynağı veridir. Veriler işlenerek anlam kazandırıldığında bilgiye dönüşür. Bundan 30-40 yıl öncesine kadar insanlar buldukları konumdaki verilere sadece fiziksel ortamda erişebiliyorken şimdi yer ve zaman gözetmeksizin internet ağına bağlanarak kolaylıkla erişebilmektedir. Birçok veri türü olmakla birlikte kişisel veri önemli ve özel veriler arasında yer almaktadır. Bankacılık işlemlerinden alışveriş sektörüne, kurumsal işlemlerden kişisel başvurulara kadar birçok alanda kullanılmaktadır. Erişim kolaylaştıkça güvenlik zafiyetlerini de beraberinde getirmektedir. Verilerin rıza dışında temin edilmesi, işlenmesi, çıkar amacıyla kullanılması yasal olarak suçtur. Kişisel veriler sayesinde kişinin yeme içme alışkanlıklarından tutunda harcama eğilimlerine kadar birçok konuda analiz yapılabilir ve bunun sonucunda bu veriler akıllı öğrenme, yapay zekâ gibi teknolojilerle lehte veya aleyhte kullanılabilir. Bu aşamada kişisel verilerin korunması, dolayısıyla korunmasında tedarikçi seçimi oldukça önemlidir.

Tedarikçi seçimleri ile ilgili geleneksel birçok yöntem vardır. Teknolojik gelişmeler, verinin dijitalleşmesi, erişimin kolaylaşması gibi etmenler seçiminde bu yönde değişmesine neden olmuştur. Tedarikçi seçiminde verinin güvenliğinin sağlanması, erişilebilirliği ve bütünlüğünün korunması temel gereksinimlerdir. Tedarikçinin güvenlik sektöründeki tecrübesi, bilinirliği, kurumsal yapısı, gelişen teknolojide güncelliğini koruması gibi kabiliyetleri seçimde dikkate alınacak önemli hususlardır.

2. KAVRAMSAL VE KURAMSAL AÇIKLAMALAR

2.1. Veri ve Kişisel Veri

2.1.1. Veri Kavramı

Veri; ham (işlenmemiş) gerçek enformasyon parçacığına verilen addır. (Bocij vd., 2013:4). Veri hakkında birçok tanım bulunsa da temelde veri, bilginin ilk ve ham halidir. Teknolojinin hızla büyüdüğü ve dijitalleşen dünyada güç dengelerinde belirleyici etken enerji kaynakları ve kıymetli madenler iken şimdi yerini veri ve bu veriyi işleyip anlamlandırmaya bırakmaktadır. Günümüzde verilerin önem kazanmasının bir sebebi de internet ağı ile birlikte daha etkin bir şekilde erişilebilir olmasıdır. Bundan 30-40 yıl öncesine kadar insanlar sadece buldukları konumdaki veri ve bilgilere erişebilmekteyken şimdi dünyadaki internet ağında olan tüm verilere ulaşabilmektedir.

2.1.2. Kişisel Veri Kavramı

Kişisel veri kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi ifade etmektedir. Bu bağlamda kişinin sadece isim, soyisim, doğum yeri ve tarihi gibi kişinin kim olduğunu ortaya koyacak bilgiler değil; kişinin dış görünüş, sosyo-ekonomik ve benzeri özelliklerine ilişkin bilgileri de kişisel veridir. Kişisel veri; bir kişinin belirli veya belirlenebilir olması, mevcut verilerin herhangi bir şekilde gerçek kişiyle ilişkilendirilmesi suretiyle, o kişinin tanımlanabilir hale getirilmesini ifade eder (KVKK, 2016). Kişisel veriler kurum ve kuruluşlar tarafından teknolojik araçlarla sıkça kullanılmakta ve anlamlandırılmaktadır. Bu sayede mal ve hizmet sunumlarında kendilerine avantaj ve kolaylık sağlamaktadır. Bu avantaj ve kolaylıkların yanı sıra söz konusu bilgilerin istismar edilme riski de bulunmaktadır.

2.1.3. Özel Nitelikli Kişisel Veri

Kişilerin genel nitelikli bilgilerinden ziyade hassas ve özel verilerdir. Bu konu ile ilgili özel ve hassas kavramları arasında farklılıklar görülse de genel itibariyle dini inanış, felsefi görüş, siyasi düşünce, sağlık bilgileri, etnik kökenin ne olduğuna gibi veriler hassas ve özel veri olarak kabul edilmiştir (Kaya, 2011:319). Bu verilerin önem derecesi de özelliğine göre artmaktadır.

2.2. Kişisel Verilerin Korunması

2.2.1. Kişisel Verilerin Korunma İhtiyacı

Kişisel veriler gelişen teknoloji ile birlikte dünyada özellikle ticari, kamusal, sağlık gibi birçok alanda kullanılmaktadır. Ayrıca bu verilerin anlamlandırılması, değerlendirilmesi ve analiz edilmesi sonucu elde edilen bilgiler teknolojik gelişmelerin hangi yöne ilerleyeceğinin de bir göstergesi olmuştur. Bu veriler anlamlandırıldığında değerli hale gelmekte ve talep görmektedir. İşte bu aşamada talep gören verilere erişmenin basit ve çabuk olması, sağladığı imkânlarla birlikte tehlikeleri de beraberinde getirmiş dolayısıyla güvenlik gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Verilere hızlı ve kolay erişimin sağlanması ihtiyacının yanı sıra kişi ya da kurumların, kişisel verilerine erişilmeme isteği, devletleri verilerin korunması adına adımlar atmaya yöneltmiştir. Bu adımların temelinde özel hayatın gizliliği ilkesi vardır. Geçmişte yapılan düzenlemeler özel hayattan yola çıkmış, daha sonra alt başlıklara ayrılarak çeşitlenmiştir.

2.2.2. Kişisel Verilerin Korunmasında Uluslararası Yapılan Düzenlemeler

2.2.2.1. Yurt Dışında Yapılan Düzenlemeler

Avrupa’da kişisel verilerin korunması ile ilgili ilk düzenleme 1970 yılında Almanya’da yapılmıştır. Essen eyaletinde yapılan bu ulusal düzenleme ile “Essen Veri Koruma Kanunu” çıkarılmıştır. Bu düzenlenin ardından 1973 yılında İsveç tarafından “İsveç Veri Yasası” düzenlenmiştir. Bu düzenlemelerin öncülüğünde Avrupa’da Avusturya, Lüksemburg, Norveç, Fransa gibi birçok ülke düzenlemeler yapmış ve yasalaştırmıştır (Taştan, 2017:9). İhtiyaçlar doğrultusunda şekillenen bu kanunların ilki olan “Essen Veri Koruma Kanunu” tapu kayıtlarına erişim sağlanması ve depolanmasına ilişkin usul ve esasları belirlenmesini içermektedir.

2.2.2.2. OECD Tarafından Yapılan Düzenlemeler

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) Paris’te imzalanan “Convention on the Organisation for Economic Cooperation and Development” Antlaşması ile 1960 yılında kurulmuştur. Günümüzde 36 üyesi bulunan örgütte Türkiye kurucu üye konumundadır. Örgütün kurulma nedenleri olarak ekonomik büyümenin gerçekleşmesi, teknolojik çalışmaların desteklenmesi, istihdam sağlanması, yoksulluğa karşı mücadele ve hükümetlere bu doğrultuda tavsiyeler verilmesi gibi hususlar bulunmaktadır. (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2020). Daha sonra “Özel Yaşamın Korunması ve Kişisel Verilerin Sınır Ötesi Akışına İlişkin Rehber İlkeleri” (OECD.org, 2020)’nin 1980 yılında kabul edilmesiyle uluslararası alanda ilk adımlar atılmıştır.

Örgütün kişisel verilerin korunması ile ilgili sekiz temel rehber ilkesi bulunmaktadır.
Bunlar;

- Verileri toplamının sınırlı olması ilkesi
- Veri niteliği ilkesi
- Amacın belirli olması gerektiği ilkesi
- Sınırlı kullanım ilkesi
- Veri güvenliğinin sağlanması ilkesi
- Şeffaflık ve açıklık ilkesi
- Bireyin katılımı ilkesi
- Hesap verme zorunluluğu ilkesi

maddelerinden oluşmaktadır. Üye devletler tarafından bu hususlar bağlayıcılık teşkil etmemekle birlikte ilerleyen süreçlerde hukuki bağlayıcılığı içeren düzenlemelere bu metindeki maddelerinde yer verildiği görülmektedir (Özdemir, 2009:9).

2.2.2.3. Avrupa Konseyi Düzenlemeleri

Avrupa Konseyi 1949 tarihinde Avrupa genelinde demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğünü savunmak amacıyla Strazburg merkezli olarak kurulmuştur. Şu an 47 üyesi bulunmakta olup Türkiye konsey kurulduğu yıl sözleşmeyi imzalayarak üye olmuştur.

Avrupa Konseyi'nin 1973-1974 yıllarında kişisel verilerin korunması ile ilgili uluslararası alanda yapılan düzenlemeleri, özel ve kamu kurumlarında dijital veri bankalarında tutulan kişisel verilerin korunmasında olması gereken koşulları belirlemek için kabul ettiği kararlar, kişisel verilerin korunmasında daha sonra oluşturulacak düzenlemelere kaynaklık etmiştir.

108'nolu "Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi" Strazburg'da 28 Ocak 1981 tarihinde imzaya açılmış, 1 Ekim 1985 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye, bu sözleşmeyi 28 Ocak 1981 tarihinde imzalayan ilk ülkelerden birisi olmuştur. Fakat yaklaşık 35 yıl sonra 17 Mart 2016 tarihli ve 29656 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak iç hukuka dâhil edilmiştir.

Sözleşme'nin 1. maddesine göre tarafların ikametgâhlarına veya uyrukları bakılmaksızın, verilerin otomatik olarak kullanılması ve işlenmesi karşısında özel hayata saygı hakkının güvence altına alınması olarak belirlenmiştir. Kişisel verilerin korunması ile ilgili sözleşmede

“verilerin belirli bir nitelikte olması”, “hassas kişisel verilerin özel olarak korunması”, “veri güvenliği, “verilere ulaşma ve gerektiğinde düzeltme hakkı tanınması” gibi ilkelere yer verilmiş olup, bu ilkelerin sadece çıkarılacak yasalar ile kısıtlanabileceği belirtilmektedir. Bu sözleşmenin temel amacı; tüm üye ülkelerin, uyuğu ya da ikametgâhına bakılmaksızın gerçek kişilerin, temel hak ve özgürlüklerini ve kişinin kendi ile ilgili kişisel nitelikteki verilerin otomatik olarak işlenmesi durumunda özel yaşam haklarını güvence altına almaktır(KVKK ve Uygulaması, 2016).

Taraf ülkelerce Strazburg'da 08 Kasım 2001 tarihinde 181 sayılı “Kişisel Verilerin Otomatik İşleme Tabi Tutulması Karşısında Bireylerin Korunması Sözleşmesi çıkarılmıştır. Bu sözleşmeye ek olarak Denetleyici Makamlar ve Sınır Aşan Veri Akışına İlişkin Protokol ile bu Sözleşme'nin eksiklikleri giderilmeye çalışılmıştır. Bu protokolda, taraf devletler kişisel verilerin korunması alanında ülkelerinde uygulanmak üzere görevlerini tam bağımsızlıkla yerine getirecek denetleyici kurum ve kuruluşların kurulmasını taahhüt etmiştir.

Türkiye, bu protokolü 08 Kasım 2001 tarihinde imzalamıştır. Fakat bu tür uluslararası sözleşmelerin geçerli olabilmesi için TBMM tarafından kanunla onaylanması gerekmektedir. Protokol, 20 Nisan 2016 da TBMM'de kabul edilmiş, 5 Mayıs 2016 tarihinde 29703 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve iç hukuka dâhil edilmiştir.

2.2.2.4. Avrupa Birliği Düzenlemeleri

AB üyesi ülkelerin birbirleri arasındaki farklı mevzuatlar uluslararası veri transferi konusunda sorun yaratması ve bu konuda hedeflenen “tek pazar” düşüncesinin önünde engel oluşturması gibi sebeplerden dolayı Avrupa Birliğinde kişisel verilerin korunmasına ilişkin 1990'lı yıllarda çalışmalar başlamış, bunun sonucunda 1995 yılında Avrupa Parlamentosu ve Avrupa Konseyi “Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin Direktif”i kabul etmiştir. Direktifin temel amacı, Avrupa Birliğine üye olan ülkelerin kişisel verilerin korunmasına ilişkin düzenlemelerin tek bir çatı altında toplanmasıdır. Avrupa Birliği üye ülkelere kişisel verilerin işlenmesi ile ilgili kişilerin temel hak ve özgürlüklerinin koruması ve bu kişilere ait verilerin serbest dolaşımını engelleyecek düzenlemelerin yapılmaması ile ilgili yükümlülükler getirilmektedir. Kişisel verilerin kullanılması sırasında uyulması gereken temel ilkeler, bu verilerin işleme şart ve koşulları, veri sahibinin hakları, veri sorumlusunun yükümlülükleri gibi pek çok konuya bu Direktifte ayrıntılı bir şekilde yer verilmektedir (Ekin, 2020:36). Avrupa Birliğine üye ülkelerin, kişisel verilerin korunmasına ilişkin yapacağı kanuni düzenlemelerde bu Direktife dayanmaktadır.

Avrupa Birliği, gelişen şart ve koşullar sonucunda yayınlanan Kişisel Verilerin İşlenmesi ve Serbest Dolaşımı Bakımından Bireylerin Korunmasına İlişkin Direktif'in eksik ve yetersiz kaldığını görmüş, bu ihtiyacı karşılamak üzere 2009 yılında çalışmalara başlayarak çeşitli kurumlar ile görüş alışverişinde bulunmaya başlamıştır. Meydana gelen teknolojik gelişmeler ve globalleşen dünya dikkate alınarak mevcut düzenlemeler gözden geçirilmiş, 2012 yılında Direktif'in yerini alacak geniş kapsamlı bir reform paketi önerisi yayınlamıştır. Yapılan çalışmalar sonucu Avrupa Komisyonu, Avrupa Konseyi ve Avrupa Parlamentosu tarafından yapılan tüzük 2016 yılında kabul edilmiş fakat uyum süreci için geçiş süresi olarak iki yıl belirlenmiş, 25 Mayıs 2018 tarihinde 95/46/EC sayılı Direktifi ilga ederek uygulamaya konmuştur.

2.2.3. Kişisel Verilerin Korunmasında Türkiye'de Yapılan Düzenlemeler

Ülkemizde ilk olarak 2010 yılında kişisel verilerin korunması ile ilgili Anayasa'nın 20. Maddesine eklenen ek fıkra ile kişisel veri kavramına değinilmiş ve tanıştırılmıştır. Söz konusu ek fıkra, "Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir" ibaresi olup, kişisel verilerin ancak "kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebileceği" ifadesidir. Her ne kadar kişisel veri kavramına değinilse de kişisel verilerin işlenmesi, kullanılması, nasıl ve hangi çerçevede korunması ile ilgili hususlar açıklığa kavuşturulmamıştır. Sonraki yıllarda, kişisel verilerin ne şekilde elde edilmesi, nasıl korunması ve bunlara hangi koşullarda erişilmesi konusunda çeşitli hukuksal normlar düzenlenmiştir. Söz konusu normlar arasında ise, başta Anayasa olmak üzere, kanunlar ve çeşitli yönetmelikler yer almaktadır (Kılıç, 2012:1130).

Akabinde ise veri güvenliğine Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'ndan önce Türk Ceza Kanunu'nun 135 ve 140. maddelerinde değinilmiş, Günümüz şartları değerlendirilerek bu maddeler üzerinde detaylı olarak belirtilmesi gerekliliği sonucunda Kişisel Verileri Koruma Kanunu Taslağı ortaya çıkarılmış ve Avrupa standartlarının oluşturulması amaçlanmıştır.

Kanunda suç teşkil eden hususun konusu, kişisel verilerdir. Gerçek kişiyle ilgili her türlü bilgi, kişisel veri olarak kabul edilmelidir. Yapılan suç tanımlamasında kişisel verilerin nasıl bir ortam üzerinde kaydedilmesi ile ilgili bir ayırım gözetilmemiştir. Bu açıdan, söz konusu suç tanımı ile Avrupa Konseyi bünyesinde hazırlanan Türkiye'nin de 28 Ocak 1981 tarihinde imzalamış olduğu Kişisel Nitelikteki Verilerin Otomatik İşleme Tâbi Tutulması Karşısında Şahısların Korunmasına Dair Sözleşmenin ilgili hükümleri geçerlilik kazanmıştır. Bu kapsamda suçun meydana gelmesi için, kişisel verilerin hukuka aykırı bir şekilde kayda alınması gereklidir. Kişinin kendi rızası sonucu kendisiyle ilgili bilgilerin kaydedilmesi suç oluşturmaz.

Belirli nitelikteki kişisel verilerin kaydedilmesi kanun hükmünün gereği olarak yapılmaktadır. Bu açıdan, bazı kamu kurumlarının verdiği kamu hizmetinin gerekliliği olarak ihtiyaç duyulması halinde bazı kişisel veriler ilgili kanun hükümlerine istinaden kayıt altına alınmaktadırlar. Bu durumlar suç teşkil etmemektedir (Doğan, 2021).

Ülkemizde kişisel verilerin korunması ile ilgili özel herhangi bir kanunun ya da yönetmeliğin bulunmaması uluslararası alanda bazı sorunlar meydana getirmiştir. Bu kapsamda Avrupa Birliği ile yapılan üyelik müzakere sürecinden dördü kişisel verilerin korunmasıyla bağlantılı olup Avrupa Birliğinin üyelik süreci ile ilgili ülkemiz hakkında bir ilerleme raporu hazırlamıştır. Bu ilerleme raporlarında verilerin korunmasını için düzenlenen ulusal bir mevzuatın bulunmaması büyük bir eksiklik olarak görülmüştür. Ayrıca ticari konularda yabancı sermaye akışını etkileyen en önemli faktörlerden birisinin o ülkedeki yasal düzenlemeler olduğu dikkate alındığında, yatırımcıların istedikleri veri transferlerini yapamadıkları, bu konu ile ilgili yasal bir düzenlemenin olmayışı oldukça hissedilmiş ve bu durumun yatırımcılarda olumsuz bir etki yarattığı gözlemlenmiştir. (Ekin, 2020:45-46)

Bu doğrultuda yapılan çalışmalar sonucu 24 Mart 2016'da kişisel verilerin korunması alanını düzenleyen ilk kanun kabul edilmiştir. 7 Nisan 2016'da ise Resmi Gazete de 6698 sayılı "Kişisel Verilerin Korunması Kanunu" adıyla yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. (Bakınız, EK-1)

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, Avrupa'daki ilgili veri koruması sistemi ile benzerlik göstermekte olup bu kapsamda oluşturulmuştur. Bu benzerliklerin temelinde, kişisel veriler işlenirken yüksek seviyede korunması ve bu verilerin serbest dolaşımını içeren, 24 Ekim 1995 tarihli, "Kişisel Verilerin İşlenmesi Sırasında Gerçek Kişilerin Korunması ve Serbest Veri Trafiki Direktifi" (95/46/EC) bulunmaktadır. Bu benzerliğin nedeni, örnek olarak alınan bu direktifin, kanun hazırlanırken başvuru temel hukuki metin olmasıdır. Kişisel Verilerin İşlenmesi Sırasında Gerçek Kişilerin Korunması ve Serbest Veri Trafiki Direktifi 'ne ek olarak Kişisel Verilerin İşlenmesi Açısından Bireylerin Korunmasına İlişkin Direktif Teklifi 2012/0010 (COD) ile de kanunun bazı konu başlıklarında benzerlik gösterdiği görülmektedir(Serter, 2021).

2.3. Kişisel Verileri Koruma Kanunu

Kişisel Verilerin Korunması için dünyada ve Türkiye'de çeşitli kanun, yönetmelik ve mevzuatlar yayınlamış, bu konuda veri sorumluları görevlendirilmiştir. Burada temel amaç 2016 yılında yürürlüğe giren Kişisel Verileri Koruma Kanununun amacı kanunun 1. maddesinde belirtildiği üzere kişisel verilerin işlenmesinde, kullanılmasında, saklanmasında öncelikle özel hayatın gizliliği olmak üzere kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumak ayrıca kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ve sorumlulukları ile uyacakları usul ve esasları

düzenlemektir. Kanunun kapsamı ise kişisel verileri işlenen gerçek kişiler ile bu verileri tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işleyen gerçek ve tüzel kişiler hakkında uygulanır.

2.3.1. Kişisel Verileri Koruma Kurumu

Kanunla birlikte bu kanunun uygulanması, denetlenmesi, mevzuat takibi ve geliştirilmesi, uluslararası gelişmelerin takip edilmesi, görevi ile ilgili konularda uluslararası kuruluşlarla iş birliği yapılması gibi konular için mali ve idari özerkliği bulunan ve kamu tüzel kişiliğini haiz Kişisel Verileri Koruma Kurumu kurulmuştur.

Kurul, kanunla ve diğer mevzuatla verilen görev ve yetkilerini kendi sorumluluğu altında, bağımsız olarak yerine getirir ve görevi ile ilgili tamamen bağımsızdır. Kurul dokuz üyeden oluşur. Üyelerde aranan kriterler, atama usul ve esasları, görev süreleri kanunda belirtilmiştir.

Kurulun görev ve yetkileri genel olarak;

- Kişisel verilerin hukuka uygun şekilde işlenmesini sağlamak,
- Veri güvenliği ile ilgili yükümlülükleri belirleyici işlemler yapmak,
- Gelen ihlal bildirimleri ve şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak,
- Kişisel verilerin işlenmesinde gerekli önlemleri belirlemek,
- Veri sorumlularının sicillerinin tutulmasını,
- Yetki ve sorumluluklarının belirlenmesini sağlamak,
- İleriye dönük hedefler belirleyip mevzuat güncellemesi yapmak,
- İdari yaptırımlara karar vermektir.

2.3.2. KVKK Kapsamında Kişisel Verilerin İşlenmesi

Kişisel veri ifadesi kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi ifade etmekteydi. Veri bir kişiyi doğrudan veya dolaylı olarak tek başına veya birden fazla verinin bir araya gelmesiyle belirleyen ya da belirlenebilir hale getiren her türlü bilgidir denilebilir(Sırabaşı, 2008:303). Bu kapsamda adı soyadı olabileceği gibi ekonomik ve sosyal bilgilerinde dâhil olabilir. Bu verilerin işlenmesi kanunda belli usul ve esaslara göre belirlenmiştir. Bunlar;

Burada en temel ister fiili rızadır. Fiili rızanın alınmasının mümkün olmadığı durumlarda hayati tehlike veya bedeni bütünlüğün korunması için zorunlu olması,

Bir sözleşme varlığı oluşmuş olması veya ifasıyla ilgili doğrudan ilgili olması,

Veri sorumlusunun olması,

Kişinin kendisi tarafından bu verilerin alenileştirmiş olması,

Kullanımı veya korunması için zorunlu olan hak veya hizmet için veri işlemenin zorunlu olması,

Temel hak ve özgürlüklere zarar vermemek kaydıyla veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması olarak belirlenmemiştir.

2.3.3. KVKK Kapsamında Özel Nitelikli Kişisel Verilerin İşlenmesi

Özel nitelikli kişisel veri ifadesi kişilerin genel nitelikli bilgilerinden ziyade hassas ve özel verilerdir. Bu tip veriler diğer verilerden farklı olarak mahiyetleri itibariyle ayrımcılığa sebep olabilecek nitelikte olmalarıyla önem arz eder.(Oğuz, 2018:127) Bu kapsamda ırksal ve etnik köken olabileceği gibi dini ve felsefi inanç bilgileri de olabilir. Bu verilerin işlenmesi kanunda belli usul ve esaslara göre belirlenmiştir. Bunlar;

Burada da en temel ister fiili rızadır.

Fiili rızanın alınmasının mümkün olmadığı sağlık ve cinsel hayat dışındaki kişisel veriler kanunda öngörülen hallerde açık rıza aranmaksızın kullanılabilir.

Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler ise ancak kamu sağlığının korunmasını gerektiren hallerde (tedavi, bakım, tıbbi teşhis vb.) kişinin rızası aranmaksızın kullanılabilir.

2.3.4. KVKK Kapsamında Kişisel Verilerin Yurt İçi Ve Yurt Dışına Aktarılması

Günümüz dijitalleşen dünyada verilerin kilometrelerce öteye aktarılması saniyeler bile sürmeden mümkün olabilmektedir. Veri paylaşımlarının bu denli hızlı ve mesafe gözetmeksizin gerçekleşebilmektedir. KVKK da bu konu ile ilgili şekil ve yöntem olmasa da verilerin yurt içi ve yurt dışına aktarımında ilgili kişinin rızası aranmaktadır. Fakat Kişisel ve özel nitelikleri verilerin işlenmesindeki özel durumların gerçekleşmesi durumunda bu rıza aranmamaktadır. Kanunda özel nitelikli kişisel veriler tahdidi olarak belirlenmiş olup, bu verilerin ilgilinin açık rızası aranmaksızın yurt dışına aktarılması sağlık ve cinsel hayata ilişkin özel nitelikli kişisel veriler ve diğer özel nitelikli kişisel veriler arasında ayırım yaparak belirlenmiştir.

Buna göre, aktarılacak verinin, sağlık ve cinsel hayata ilişkin veriler dışındaki özel nitelikli kişisel verilerden olması halinde, bu verilerin ilgilinin açık rızası olmaksızın yurt dışına aktarılabilmesi için şu şartlar birlikte bulunmalıdır:

- Kişilerin dini inanışlarına, felsefi görüşlerine, siyasi düşüncelerine, etnik yapısına, mezhebine veya diğer inançlarına, kılık ve kıyafetine, vakıf, dernek ya da sendika üyeliğine, ceza mahkûmiyetine, geçmişte almış olduğu cezai hükümlerine ve hakkında uygulanan güvenlik tedbirlerine ya da biyometrik ve genetik özelliklerine dair bir veri olması,

- Bu verilerin açık rıza aranmaksızın aktarılabileceğine dair bir hükmün kanunlarda açıkça öngörülmesi,

- Kurul tarafından belirlenen yeterli önlemlerin alınmış olması. Aktarılacak verinin, kişilerin sağlık ve cinsel hayatına ilişkin bir veri olması halinde ise bu verilerin ilgilinin açık rızası olmaksızın yurt dışına aktarılabilmesi için şu koşullar birlikte bulunmalıdır:

- Kişilerin sağlığına veya cinsel hayatına dair bir kişisel verinin olması,

- Bu verinin sır saklama yükümlülüğü altında bulunan bir kişi veya kuruluş tarafından aktarılması,

- Bu verinin, kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanının planlanması ve yönetimi amaçlarından biri dahilinde aktarılması,

- Kurul tarafından belirlenen yeterli önlemlerin alınmış olması.

Bu anlamda özel nitelikli kişisel veriler bakımından ilgilinin açık rızası aransın aranmasın Kurul tarafından belirlenen yeterli önlemlerin alınmasının yurt dışına aktarım için zorunlu olduğunu belirtmek gerekir (Erarslan, 2021:105).

Kişisel verilerin yurt dışına aktarılmasında özel şartların varlığı ile yurt dışına çıkarılacak ülkede yeterli güvenlik tedbiri olmaması durumunda Türkiye'deki ve ilgili yabancı ülkedeki veri sorumlularının yeterli bir korumayı yazılı olarak taahhüt etmelidirler. Ancak bu gerçekleşirse Kişisel Verileri Koruma Kurulunun izni alınarak aktarılabilir. Yeterli korumanın bulunduğu ülkeler kurul tarafından belirlenir.

2.4. Kişisel Veri Sorumluları Ve Yükümlülükleri

2.4.1. Kişisel Veri Sorumluları

Veri sorumlusu, kişisel verilerin kullanım ve işleme amaçları ile bunların ne şekilde gerçekleşeceğini belirleyen, oluşturulan veri kayıt sisteminin oluşturulmasından ve yönetiminden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişiyi ifade eder. Tüzel kişiler, kişisel verilerin kullanımını konusunda gerçekleştirdiği faaliyetler kapsamında bizatihi kendileri “veri sorumlusu” olup, ilgili kanun, yönerge ve yönetmelikler doğrultusunda belirtilen hukuki sorumluluk tüzel

kişinin şahsında doğacaktır. Bu konuda kamu hukuku tüzel kişileri ve özel hukuk tüzel kişileri bakımından bir farklılık gözetilmemektedir (KVKK.org, 2016).

Kanuna göre veri sorumlusu kişisel verilerin neden ve nasıl işleneceğini belirleyen kişidir.

2.4.1. Yükümlülükleri

Veri sorumlusunun kişisel verilerin korunması hukuku bakımından temel bir öneme sahiptir. Veri sorumlusu Kişisel Verilerin Korunması Kurulunun doğrudan muhatabıdır. Kanunlar çerçevesinde ilgili yükümlülükleri yerine getirmekle mükelleftir.

Bu yükümlülükler başlıca;

- Kişisel verileri kullanılan kişilere bu verilerinin kim tarafından, hangi amaçla ve hangi hukuki gerekçelere dayandırılarak işlendiğinin bilgisini veren aydınlatma yükümlülüğü,
- Kişisel verilere usulüz olarak erişimin önlenmesi ve kişisel verilerin hukuka uygun olacak şekilde muhafazasını kapsayan veri güvenliğine ilişkin yükümlülükler,
- Kişiler tarafından yazılı olarak veya ilgili tebliğde belirtilen kayıtlı elektronik posta adresi, güvenli elektronik imza, mobil imza ya da ilgili kişinin sisteminde kayıtlı bulunan elektronik posta adresini kullanmak suretiyle veya başvuru amacına yönelik geliştirilmiş bir yazılım ya da uygulama vasıtasıyla kendisine iletilen başvuruların cevaplanması ve sonuçlandırılması,
- Veri sorumlusu tarafından işlenen kişisel verilerin başkaları tarafından hukuka uygun olmayan yöntemlerle ele geçirilmesi durumunda, veri sorumlusunun kısa sürede içinde ilgisine ve kurula bildirme yükümlülüğü,
- Kurul kararlarının yerine getirilmesi yükümlülüğü,
- Veri Sorumlularının veri işlemeye başlamadan önce “Veri Sorumluları Sicil Hakkındaki Yönetmelik” ile “Veri Sorumluları Siciline ilişkin Usul ve Esaslar” doğrultusunda kaydolma yükümlülüğü,

Bu yükümlülükler verinin hukuka uygun şekilde kaydedilmesi muhafaza edilmesi ve kullanılması açısından çok önemlidir. Herhangi bir talep ya da ihlal söz konusu olduğunda da yapılması gerekenler bu yükümlülüklerde bildirilmiştir.

Veri sorumluları tarafından veri güvenliğini sağlamaya yönelik alınmış teknik ve idari tedbirler mutlak bir sonuca yönelik olmayabilir. Günümüz teknolojisinde veri sorumlularının mutlak ve sürekli olarak veri güvenliğini sağlaması mümkün olmamaktadır. Yapılması gereken

veri işleme faaliyetinin, ilgili kişinin temel hakları bakımından barındırdığı risk değerlendirilerek, en uygun ve orantılı tedbirler alınmalıdır(Zor, 2020:93).

2.5. KVKK İle İlgili Türkiye’de Ve Avrupa’da Uygulanan Yaptırımlar

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun 18’inci maddesinde yer alan idari para cezalarına göre kesilecek ceza miktarları belirlenmektedir. Bu oranlar 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun mükerrer 298’inci maddesinin (b) bendi uyarınca yeniden değerlendirilme oranına tabi tutulmakta olup her sene yenilenmektedir. Buna göre son 3 yılın yeniden değerlendirilme oranı aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Yıllara Göre KVKK İdari Para Cezaları			
Aykırlık	Yaptırım		
	2020	2021	2022
Aydınlatma Yükümlülüğünü Yerine Getirmeme	9.013 TL - 180.264 TL	9.834 TL - 196.386 TL	13.393 TL - 267.886 TL
Veri Güvenliği Yükümlülüklerini Yerine Getirmeme	27.040 TL - 1.802.636 TL	29.503 TL - 1.966.862 TL	40.183 TL - 2.678.866 TL
Kurul Kararlarını Yerine Getirmeme	45.066 TL - 1.802.636 TL	49.172 TL - 1.966.862 TL	66.972 TL - 2.678.866 TL
VERBİS Kayıt ve Bildirim Yükümlülüklerine Aykırılık	36.053 TL - 1.802.636 TL	39.337 TL - 1.966.862 TL	53.576 TL - 2.678.866 TL

Tablo 1. İdari Para Cezaları Tablosu

Kişisel Verileri Koruma Kurumu belirlediği usul ve esaslarla ilgili meydana gelen ihlallerde tablodaki miktarlar aralığında idari para cezası uygulamaktadır. Kurum uyguladığı her ceza ve idari yaptırım kararını yayınlamamakta olup, Kişisel Verileri Koruma Kurulu Başkanı tarafından açıklanan verilere göre kurumun kurulduğu 2016 yılından itibaren 1 Ekim 2021 tarihine kadar 10715 ihbar, şikâyet, başvuru aldıklarını, yapılan incelemeler sonucunda 57.408.000 TL idari yaptırım uyguladığını bildirmiştir.

Ülkemizde olduğu gibi Avrupa’da da veri ihlalleri yaşanmaktadır. AB Genel Veri Koruma Yönetmeliği (GDPR), dünyanın en katı veri koruma yasaları arasındadır. GDPR uyarınca AB’nin veri koruma yetkilileri para cezası uygulayabilmektedir. GDPR’in Mayıs 2018’den itibaren 2021 yılı sonuna kadar uyguladığı en büyük ilk 5 para cezası aşağıdaki şekilde gösterilmiştir.

TOP 5 BIGGEST GDPR FINES

1	Amazon Europe		€746.000.000
2	WhatsApp		€225 000 000
3	Google Inc.		€50 000 000
4	H&M Hennes & Mauritz		€35 258 708
5	TIM - Telecom Provider		€27 800 000

Şekil 1. En büyük GDPR cezaları

Kaynak: (medium.com, 2021)

Şekilde görüldüğü gibi Avrupa Birliğine üye ülkeler arasında en büyük bireysel GDPR cezaları; Lüksemburg tarafından alışveriş, kargo, bulut hizmetler gibi birçok alanda hizmet veren Amazon şirketine, İrlanda tarafından mesajlaşma uygulaması olan ve daha sonra Facebook tarafından satın alınan WhatsApp şirketine, Fransa tarafından internet arama motoru, bulut hizmetler, e-posta hizmetleri gibi birçok alanda hizmeti olan Google firmasına, Almanya tarafından hazır giyim sektöründe olan H&M firmasına, İtalya ise telekomünikasyon firması olan TIM'e (Telecom Italia) idari para cezası uygulamıştır.

2.5. Tedarikçi Seçimi

2.5.1. Tedarikçi nedir?

Tedarik kelimesi araştırıp bulma, elde etme anlamını taşır. Üretim süreçlerinde ihtiyaç duyulan mallarının araştırılarak bulunması ve satın alınarak elde edilmesi için gerçekleştirilen işlemlerin tamamını ifade eder. Tedarikçi, şirketlerin tüketiciye sunacakları ürün veya hizmetleri sağlayabilmek için ihtiyacı olan mal ve hammaddeyi şirketlere temin eden kişi veya kuruluşlara verilen addır. Tedarikçi sözcük anlamı olarak da bir ürün ya da hizmeti sağlayan kişilere ya da kurumlara yapılan adlandırmadır(Tdk, 2021).

2.5.2. Tedarikçi Seçimi Nedir?

Tedarikçi seçimi, son yıllarda birçok piyasada zorluk seviyesi gittikçe artan rekabetçi ortam nedeniyle şirketler için büyük önem teşkil etmektedir. Tedarikçi seçimi tedarik zinciri yönetiminin çok önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Olası tedarikçilerin belirlenmesi ve değerlendirilmesinde kullanılan kriterler kişi veya kurumların ihtiyaçlarına göre farklılık göstermekte olup, ortak amaç tedarik edilme ihtimali yüksek olanları belirlemek ve aralarından en uygun olanını seçebilmektir. Genel olarak tedarikçi seçimi tedarik edilecek ürün/hizmete göre değişmekle birlikte zor ve karmaşık problemler kategorisinde bulunmaktadır. Bunun üç temel nedeni vardır;

- Tedarikçi seçiminde birçok ölçüt ve alt ölçütlerin bulunması ve bu ölçütlerin bazılarının nitel bazılarının da nicel değerler alması,
- Seçim safhasında bazen birbiriyle çelişen ve bazen de birbirini tamamlayan ölçütlerin olması,
- Çok sayıda tedarikçinin olması (Ayhan, 2013).

Tedarikçi seçimi şirketlerin başarısında önemli rol oynayan, birçok etmenden oluşan karar verme problemidir.

2.5.3. Tedarikçi Seçim Problemi

Tedarikçi seçim problemi, üretim için gerekli hammadde veya hizmetin kim tarafından ve hangi miktarda alınacağı belirlenmesi olarak tanımlanabilir. Tedarikçi seçimiyle bir firmanın ihtiyaçlarını daimi olarak uygun fiyatlardan, istenen oranda ve kaliteli olarak elde edebilecekleri tedarikçileri tespit etmek amaçlanmaktadır. Tedarikçi seçimi problemi birden çok kritere dayanan karmaşık bir seçim problemidir. Şirketin uzun vadede zarar etmemesi ve verdiği kararın olumlu sonuçlar doğurması için karar verme sürecinde seçimin etkileyeceği öngörülen tüm durumlar ele alınmalı ve en verimli sonucun alınacağı çözüm yoluna varılmalıdır.

Tedarikçi seçimi şirketlerin başarısında büyük rolü olan bir problem olup, iki farklı yönden ele alınmaktadır. Bu iki yönden biri ihtiyaç duyulan tedarikçi sayısının belirlenmesi, diğeri ise alternatif tedarikçiler arasında seçim yapılması olarak adlandırılabilir (Benyoucef, 2003:30). Piyasada yerini korumak ya da büyümeye devam etmek isteyen şirketler bu problemin çözümü için birçok kriteri ele almak durumundadır.

2.6. Tedarikçi Seçiminde Kullanılan Model ve Kriterler

Tedarikçi seçimi probleminin çözümü için birçok farklı teknik öne sürülmüş olup, çözüme ulaşmak için bu teknikleri kullanan modeller geliştirilmiştir.

Bu modeller;

- Çok kriterli karar modelleri,
- Maliyet tabanlı modeller,
- Matematiksel programlama modelleri,
- İstatistiksel modeller,
- Tümeşik modeller,
- Yapay zekâ ve uzman sistemler

olmak üzere altı ana grupta toplanmıştır (Özdemir, 2010:57). Bu karar modellerinden şirketin misyonuna en uygun olanı uygulamaya geçirilerek şirketin performansı ve başarısı önemli ölçüde artırılabilir.

2.6.1. Çok Kriterli Karar Modelleri

Çok Kriterli Karar Verme modelleri 1960'lı yıllarda, süreçlerde karar verme aşamasına yardımcı olacak bir takım araçların gerekli görülmesiyle geliştirilmeye başlanmış, 1970'li yıllarda başlangıç olarak karar teorisi ve yöneylem araştırması olarak kullanılmış ve daha sonraları iktisadi ve mali alanlara da uygulanmıştır.

Çok kriterli karar verme, uygulanan birçok yöntem içerisinde en iyi tercihin seçilmesine imkân sağlayan araçlardan biri olduğu değerlendirilmektedir. Rasyonel bir karar verme yöntemi olarak iyi bir seçim olup, genellikle kısıtlar ve yönetimin amacı doğrultusunda sınırlandırılmaktadır. Pratik uygulamaları olmakla birlikte teorik gelişimi açısından karar analizi alanında çok hızlı bir gelişime sahip, güçlü mantık yapısı ile ve karar tespitlerindeki başarısıyla kendini kabul ettirmiş olan bu yöntem, kapsamlı uygulama alanları olan bir yapı sunmaktadır (Ellram, 1995:8).

Bu modelleme içerisinde analitik hiyerarşi süreci, çok ölçütü fayda analizi, ve doğrusal ağırlıklandırma gibi yöntemleri içinde barındırır. Çok Kriterli Karar Verme yöntemlerini kullanım amaçlarından biri de alternatif ve parametre sayılarının fazla olduğu durumlarda karar verme mekanizmasını kontrol altında tutabilmek ve karar sonucunu mümkün olduğu kadar kolay ve çabuk elde etmektir.

Çok Kriterli Karar Verme yöntemleri Çok Amaçlı Karar Verme ve Çok Ölçütlü Karar Verme olarak iki ana başlık altında toplanmıştır. Çok Amaçlı Karar Verme; seçeneklerin rasyonel bir program yapısı içerisinde dolaylı olarak tanımlandığı modellerdir. Çok Ölçütlü Karar Verme ise, sonlu sayıda seçeneğin seçilme, sıralanma, sınıflandırma, önceliklendirme, elenme gibi amaçlarla ağırlıklandırılmış, birbirleri ile çelişen ve aynı ölçü birimini kullanmayan, bazıları nitel değerler alan çok sayıda ölçüt kullanılarak değerlendirilen işlemlerdir(Nydick ve Hill, 1992).

2.6.2. Maliyet Tabanlı Modeller

Maliyet tabanlı modelde diğerler tedarikçiler ile karşılaştırılması için maliyetleri dikkate alan rasyonel yaklaşımlardır. Maliyet tabanlı modelleri iki ayrı sınıfta toplayacak olursak maliyet oranlama ile sahip olmanın toplam maliyeti olarak ayırabiliriz.

Maliyet oranlama modeli kullanılarak yapılan seçim işleminde, işletme maliyetlerini arttıran ürünün kalitesizliği, teslimindeki yaşanan problemler gibi etkenlerden kaynaklanan faktörlerden yararlanılmaktadır. Maliyet oranlama modelinde meydana gelen maliyetler toplam satın alma fiyatına eklenmektedir. Daha sonra hesaplanan toplam maliyet, toplam satın alma maliyetine oranlanır. Bu oranlama işleminden sonra tedarikçiler için indeks değerleri elde edilir. Elde edilen bu indeksler, tedarikçi seçiminde firmaların verdiği fiyatlara çarpan olarak eklenerek tedarikçi ile iş yapmaktan dolayı ortaya çıkacak gerçek maliyeti ortaya çıkarmaktadır (Günel, 2010:34).

Timmerman (1986) tarafından geliştirilen Maliyet Oranı Yöntemi, tüm kriterlerin maliyetinin toplam değer içindeki oranının çıkarılması ve tedarikçilere ilişkin uyarlanmış bir maliyet hesaplama yöntemidir. Finansal olarak çok fazla veri ihtiyaç duymakta olup maliyet hesaplamada karmaşık ve zordur. Maliyet oranı yöntemi kullanılarak yapılacak tedarikçi seçiminde, işletme maliyetlerini yükselten bazı önemli faktörlerden yararlanılmaktadır. Maliyetleri arttıran etmenler teslimat süresinin aşılması ve üründe istenilen kalitenin olmamasından kaynaklanan faktörlerdir. Maliyet oranı yönteminde maliyetler toplam satın alma fiyatına eklenmektedir. Akabinde hesaplanan toplam maliyet, toplam satın alma maliyetine oranlanır. Bu oranlama işleminin ardından tedarikçiler için indeks değerleri elde edilir. Elde edilen bu indeksler tedarikçi seçiminde, işletmelerin verdiği fiyatlara çarpan olarak eklenerek tedarikçi ile iş yapmaktan dolayı ortaya çıkacak gerçek maliyete ulaşılmaktadır (Talluri ve Narasimhan, 2003:146).

Kullanılan bir diğer yöntem olan sahip olmanın toplam maliyeti ise; bir mal veya hizmetin, herhangi bir tedarikçiden satın alınmasının gerçek maliyetinin ortaya konmasında

kullanılan bir araçtır. Tedarik edecek işletme ürünün satın alma, elde bulundurma, kullanımı sırasında ve sonrasında ortaya çıkan tüm maliyetlerini belirlemektedir. Bunların yanında siparişin verilmesi, çeşitli nedenlerden dolayı aksamalar, tedarikçilerin bulunması ve değerlendirilmesi gibi maliyetler de eklenmektedir. Tüm tedarikçiler için sahip olmanın toplam maliyetinin bulunmasının ardından en az toplam maliyeti veren tedarikçi uygun tedarikçi olarak seçilmektedir. Maliyet oranlama ve sahip olmanın toplam maliyeti yöntemlerinde tedarikçiler tarafsız biçimde değerlendirilmektedir. Ayrıca ürünün belirlenen fiyatı dışında diğer maliyet faktörleri de hesaplanabilir olmalıdır. Uygun olmayan muhasebe ve maliyet hesaplamaları bu modellerin uygulanabilirliğini kısıtlamaktadır.

2.6.3. Matematiksel Programlama Modelleri

Tedarikçi seçimi probleminin çözümünde, karara objektif bir açıdan yaklaşan matematiksel programlama modelleri de kullanılan modeller arasındadır. Matematiksel programlama modelleri daha çok nicel kriterleri değerlendirmektedir. Bu modeller karar aşamasına sübjektif fikirlerin dâhil edilmemesini sağlar. Matematiksel programlama teknikleri, karar vericiye çeşitli değişkenler için en az ya da en fazla alabileceği değerleri matematiksel bir amaç fonksiyonunun terimlerinin yer aldığı karar problemini formüle etmesine izin verir (Kaprar, 2013:206).

Matematiksel Programlama Modeli doğru bir şekilde formüle edildiğinde güvenilir sonuçlar elde edebilir. Kurum için en uygun tedarikçi sayısının birden fazla olması durumunda tedarik edilecek ürün/hizmetin paylaşırma işlemini de yapabilmektedir.

Ele alınan sistem incelendiğinde aşağıda belirtilen tiplerdeki programlama türleri ile karşılaşılabılır.

- Doğrusal Programlama
- Tamsayısal Programlama
- Hedef Programlama
- Bulanık Mantık Yaklaşımı
- Veri Zarflama Analizi

2.6.3.1. Doğrusal Programlama

Doğrusal programlama ikinci dünya savaşı yıllarında askeri problemleri çözmek amacı ile geliştirilmiş, savaş sonrasında işletmecilik alanlarında etkin mal ve hizmet üretimi ve arzı için gelirleri en yüksek hale getirmek veya maliyet ve masrafları en aza indirmek için kullanılmıştır.

Doğrusal programlamanın birçok pratik alanda kullanım sahası bulmaktadır. Kapsamlı ve çeşitli sorunların çözülebilmeye imkân sağlamaktadır. Lojistik, enerji ithalatı ve ihracatı, iletişim hizmetleri, sınıai üretim gibi teknik işletmecilik gerektiren birçok alanda işletmeler doğrusal programlamadan bolca yararlanmaktadır. Kamu ve özel sektörde birçok işletme ve ekonomik sorunlarında devamlı kullanılmaktadır. Bu sorunlar arasında planlama, yol gösterme, zaman programlaması, iş ve işçi tahsis edilmesi gibi önemli sorunlar doğrusal programlama kullanılarak modellenmektedir. Klasik doğrusal programlama yöntemi amaç fonksiyonu, kısıtlayıcılar ve negatif olmama durumundan oluşmaktadır. (Başkaya, 2011)

2.6.3.2. Tamsayısal Programlama

Doğrusal programlamanın bir türü olan tamsayılı programlama, kısıtları gözeterek amaca göre en azlamaya yada en çoklamaya çalışan, tamsayılardan oluşan optimal sonuç veren bir yöntemdir.(Bayrakçil, 2007:27)

Doğrusal programlama problemlerinde sık sık çözümün tamsayı olması gereken durumlar ile karşılaşılır. Bir ürünün üretimlerinin uygun değer düzeyini bulmak anlamlı olmaz. Talep edilen ürünün miktarı örn; 95,75 adet bilgisayar gibi. Böyle çözümleri en yakın tamsayılara yuvarlamak akla gelebilecek ilk yöntem olabilir. Ama bazı durumlarda bu değerleri en yakın tamsayıya yuvarlamak düşünülse de çözümü optimalden uzaklaştırabilir. Hatta hatalı çözümler verebilir. Tamsayılı programlama modellerinin formülasyonu, sürekli değişkenli matematiksel modellerin formülasyonuna önemli derecede benzerlik göstermektedir. Bu benzerlik bazı durumlarda aldatıcı olabilir. Tamsayısal programla bazı verileri gözeterek amaca göre çözüm için tamsayılardan oluşan optimal sonucu hedefleyen bir yöntemdir.

2.6.3.3. Hedef Programlama

Hedef programlama; çelişen amaçlara sahip karar problemlerinin çözümünde kullanılan, çok kriterli karar verme yöntemlerinde en önemli yöntemlerden biridir. Hedef Programlama yaygın olarak kullanılan çok ölçütlü karar verme tekniklerinden biridir. Aynı zamanda hedef programlama, doğrusal programlamanın bir uzantısıdır. Bu model, karar vericinin olası çözümler arasından en iyi çözümü bulurken, birçok amacı hesaba katmasına dayanır. Doğrusal programlama tek bir amaca odaklanırken, hedef programlama birden çok amacı eş zamanlı olarak dikkate alır (Aouni ve Kettani, 2001:225).

2.6.3.4. Bulanık Mantık Yaklaşımı

Bulanık Mantık Yaklaşımı eldeki mevcut bilgilerin değerlendirilmesinde kesinliğin olmadığı belirsizliğin olduğu durumlarda kullanılır. Bazen bu durumları ölçmek deterministik

yöntemlerle mümkün değildir. Önemli bilgilerdeki belirsizlik durumun modele yansımada problem oluşturur. Örnek vermek gerekirse, herhangi bir bilgisayarda disk boyutunun yeterli ya da yüksek kapasiteli olması kavramı değişkendir. Kullanılacak amaca ve hizmete göre değişir. Dolayısıyla kapasitenin boyutu da bu yeterlilik kavramı net tanımlamadan belirlenemez. Bulanık mantık yaklaşımları, çok kriterli probleme çözüm ararken, bu belirsizliği de aşmaya çalışır.

Bulanık mantığın uygulamada pek çok katkısı vardır. Anlaşılması kolaydır. Arka planda çalışan teorileri basit ve esnekler. Kesin olmayan verileri, belirsizlikleri, olasılık durumlarını, karmaşık ve doğrusal olmayan fonksiyonları uzman görüşüne dayanılarak modelleyebilir. Uzman sistemlerin yeteneğini de artırır. Bulanık mantık doğal olup konuşma diliyle modelleme olanağı sağlar. (Baykal ve Beyan, 2004:39-41)

2.6.3.5. Veri Zarflama Analizi

Veri zarflama yöntemi, tedarikçilerin en uygun özelliklerini bularak işletmeye tedarikçileri verimli ve verimli olmayan olarak sınıflandırma imkanı verir. Veri zarflama analizi karar alternatiflerinin etkinliği kavramı üzerinden gelişmiştir. Karar vericiye verimli tedarikçiler ile verimsiz tedarikçiler grubunu içeren alternatifler fayda (çıktı) ve maliyet (girdi) kriterleri üzerinden değerlendirilir.

Veri Zarflama Analizi ile verimli/verimsiz tedarikçi ayrımı yapmak mümkündür. Birçok farkı tedarikçi veri kullanmasından dolayı parametrik olmayan bir metottur. Tedarikçinin durumu verilerdeki girdi/çıktı oranına göre değerlendirilir. Burada tedarikçinin verimliliğini toplam girdi/çıktıların oranlanması belirler. Veri Zarflama Analiz yöntemi her tedarikçi için ayrı ayrı oranlamada bulunarak tedarikçileri olumlu ve olumsuz iki kategoriye ayırır.

Veri Zarflama Analizinde tedarikçinin verimliliğini değerlendirme iki aşamada meydana gelir. Birincisi etkinlik sınırını oluşturacak etmenler belirlenir. İkincisi bu sınır referans olarak kabul edilir ve etkin olmayan birimlerin referans sınırına uzaklıkları ölçülür.

Veri Zarflama Analizi, herhangi bir gözlem kümesi içinde minimum girdi bileşimini kullanarak maksimum çıktı bileşimini üreten “en iyi” gözlemleri, diğer bir ifadeyle etkinlik sınırını oluşturan karar verme birimlerini belirler. Söz konusu sınırı “referans” olarak kabul edip, etkin olmayan birimlerin bu sınıra olan etkinlik düzeylerini ölçer. Veri Zarflama Analizi çoklu girdi ve çıktı değişkenlerinin bir doğrusal programlama modelinde kullanılarak her bir gözlem için bir tek etkinlik skorunun elde edilmesini sağlar.

Bir Veri Zarflama Analizi uygulamasında izlenecek adımlar sırasıyla şunlardır:

- 1) Karar mercilerinin seçilmesi

- 2) Girdi ve çıktı kümelerinin seçilmesi
- 3) Uygun modelin (uygun yazılım) seçimi ve görelî etkinlik ölçümü
- 4) Her bir karar birimi için detay analizi
- 5) Referans kümeleri yardımıyla sonuçların değerlendirilmesi

Veri Zarflama Analizini güçlü yapan bazı özellikler aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Veri Zarflama Analizi, sayıca çok girdi ve çok çıktıyı işleyecek yetenektedir.
- Veri Zarflama Analizi, doğrusal form dışında girdi ve çıktıları ilişkilendiren bir fonksiyonel forma ihtiyaç duymaz.
- Girdiler ve çıktılar çok farklı birimlere sahip olabilirler. Bu durumda, onları aynı biçimde ölçebilmek için çeşitli varsayımlar kullanmaya, dönüşümler yapmaya gerek yoktur.

Veri Zarflama Analizini zayıf yapan bazı özellikler aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Veri Zarflama Analizi, uç nokta tekniği olarak değerlendirdiği için, ölçüm hatasına karşı çok hassastır.
- Veri Zarflama Analizi, karar birimlerinin performansını ölçmek açısından yeterlidir, fakat bu değerlendirmenin mutlak etkinlik bazındaki yorumu ile ilgili ipucu vermez.
- Veri Zarflama Analizi, parametrik olmayan bir teknik olduğu için, sonuçlara istatistiksel hipotez testlerinin uygulanması zordur (Günel, 2010:39).

2.6.4. İstatistiksel Modeller

Tedarikçi seçim probleminin çözümüne yönelik istatistiksel yaklaşımlar son derece kısıtlıdır. Tedarikçilerle ilgili bazı bilgilerin net olmadığı ya da olasılık tabanlı olduğu durumlarda talep miktarı, teslimat zamanı ve kalite gibi belirsiz durumların hesaba katılması için kullanılan modellerdir (Paksoy, 2010:30).

İstatistiksel yöntemler, şirketlerin tedarikçilerin hizmet ve ürünlerini değerlendirmede etkin, efektif, mali açıdan daha ucuz ve hızlı yapmalarına olanak sağlamaktadır. Fakat çok sayıda tedarikçinin incelenmesi gerekebilir. Çok sayıda tedarikçinin değerlendirilmesi durumunda, karar vericiye tedarikçileri önden bir analiz ile sınıflandırarak azaltma olanağı sunmaktadır.

Çok değişkenli istatistiksel modeller şirketlerin karar verme sürecinde çok yönlü bir bakış açısı yakalamasını sağlayabilir. Temel bileşenler analizi, kümeleme analizi, yapısal eşitlik modeli gibi farklı teknikleri de mevcuttur.

2.6.5. Tümlleşik Modeller

Tedarikçi seçimi probleminin karar evresinde kullanılan tekniklerin odaklandıkları kriterler farklı olacaktır. Bu durumda bazı önem arz eden kriterlerin gözden kaçması ve eksik bir çözüme ulaşılması ihtimaller dâhilindedir. Tümlleşik modeller birçok model ve tekniğin bir arada kullanılması üzerine kurulan modeller olup, bu eksikliklerin oluşmamasına odaklanır.

Bu düşünceyle; Çebi ve Bayraktar analitik hiyerarşik süreç ve önceliklerin korunduğu hedef programlamadan oluşan tümlleşik bir yöntemi, Ghodsypour yaptığı çalışmada doğrusal programlamayı tedarikçi seçiminde Analitik Hiyerarşi Süreci (AHS) ile birlikte kullanmıştır. Bu yöntemleri tedarikçi seçim probleminin çözümü için geliştirmişlerdir (Özdemir, 2010:59).

2.6.6. Yapay Zekâ ve Uzman Sistemler

Günümüzde birçok problemin çözümü gibi tedarikçi seçimi probleminin çözümü için de geliştirilen yapay zekâlar sistemleri mevcuttur. Bu sistemlerin oluşmasında makine öğrenmesi, bigdata (yığın veri) gibi yöntemler kullanılmaktadır. Yığın veriler çeşitli algoritmalar ile anlamlandırılır, tedarikçi seçim kriterlerini belirler. Burada verinin miktarı önemlidir.

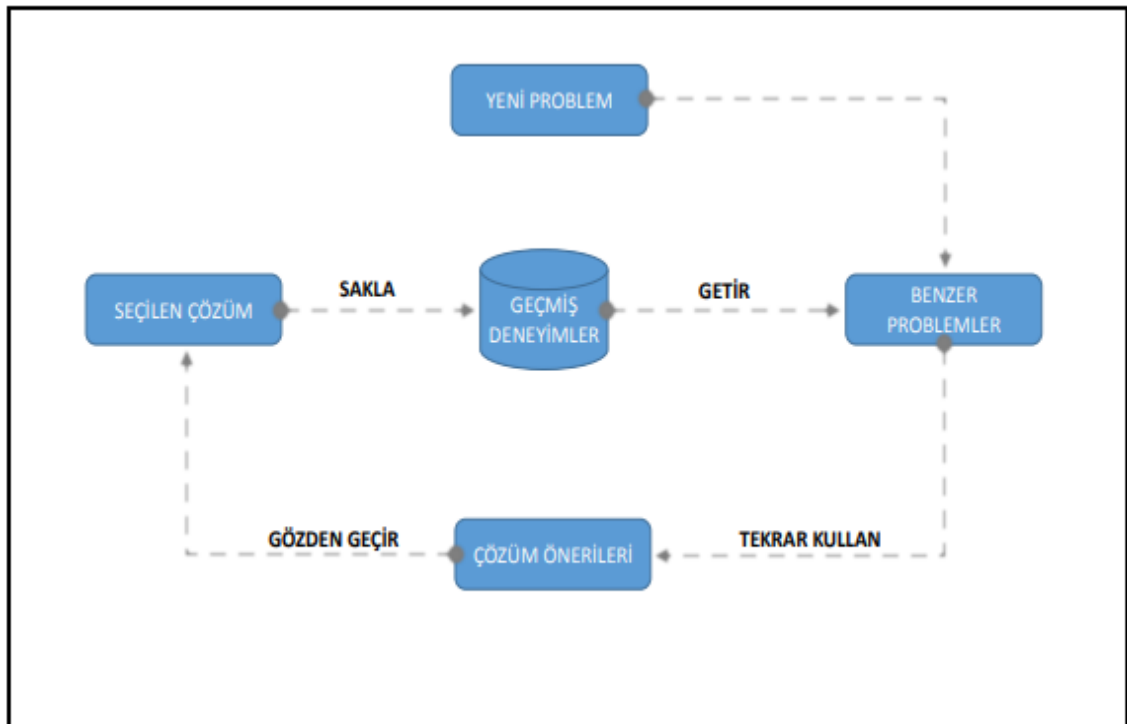
Tedarikçi seçiminde karar verme probleminin çözümü için geliştirilen yapay zekâ modellerini iki alt başlıkta incelenirse bunlar; sinir ağları ile geliştirilen uzman sistemler ve olay tabanlı çıkarsamalarıdır.

Uzman Sistemler; bilgi tabanlı sistemler olup belirlenen problemin çözümü ile ilgili bir veya daha fazla uzmanın bilgi ve becerisini kullanan ve daha geniş bir perspektifle inceleyen bir sistemdir. Bu sistemler problemlerin çözümünde uzmanların bilgisini taklit etmeyi hedefleyen yapay zekânın bir uygulama alanıdır. Uzman sistemlerin oluşturulmasında alanında uzman kişilerden gerekli bilgilerin alınması ve bunların veri tabanına depolanması gerekmektedir. Burada alınan verilerin oluşturulacak veri tabanına uyumlu hale getirilmesi önemlidir. Uzman sistemler deneyim ve tecrübeye dayalı çıkarım yöntemini kullanır. Bilgi seviyesinin yüksekliğinden çok tecrübe daha önemlidir. Ancak veri tabanına aktarım için düzenlenmesi karışık ve zaman alan bir işlemdir. Uzman sistemlerin kullanıldığı alanlara göre pek çok yararları olmakla birlikte en temel katkıları; verimlilik, kalite, tutarlılık, esneklik, kapsamlılık, güvenilirlik ve karar alma süresinin kısalması denebilir.

Olay Tabanlı Çıkarsamalar; geçmişte karşılaşılan benzer problemlerin çözümlerinden yararlanılarak problem çözme yöntemidir. Verilen problemle daha önce karşılaşılan problemlerin benzerlik ve farklılıklarından yararlanır. Eldeki probleme eşlenen bir durum getirilir. Eşlenen durumun çözümünü istenen çözümü bulmak için uyarlanır. Önerilen çözüm denenir ve gözden geçirilir, ayrıca çözüm gerçekleşmişse ileride kullanılması için veri tabanına işlenerek saklanır. Tekrar kullanım amacı en iyi eşlenen durumu verilen probleme uyarlamaktır. Olay Tabanlı Çıkarsamalar kullanıldığı alanlara göre pek çok yararları olmakla birlikte en temel katkıları; bilgi elde etmekte daha az çaba harcanır, esnektir, hata düzeltme kolaydır, başarımla zamanla artar, kullanımı kolaydır denebilir.

Olay tabanlı çıkarsama algoritmaları dört ana adımdan oluşmaktadır. İlk adımda durumun veya olayın yapısal tasarımı oluşturulur. İkinci adımda var olan durumlar veri tabanından alınır. Üçüncü adım ise benzer durumların hesaplanması ve kullanıcıya sunulmasıdır. Son olarak da kabul edilen çözümün yeni bir durum olarak kaydedilmesi vardır. Aamodt ve Plaza olay tabanlı çıkarsama sürecini döngüsel bir yapıda dört adımda tanımlamışlardır. Şekil 3 durum tabanlı çıkarsamanın adımlarını göstermektedir. (Aamodt ve Plaza, 1994).

- Getir
- Tekrar Kullan
- Gözden Geçir
- Sakla

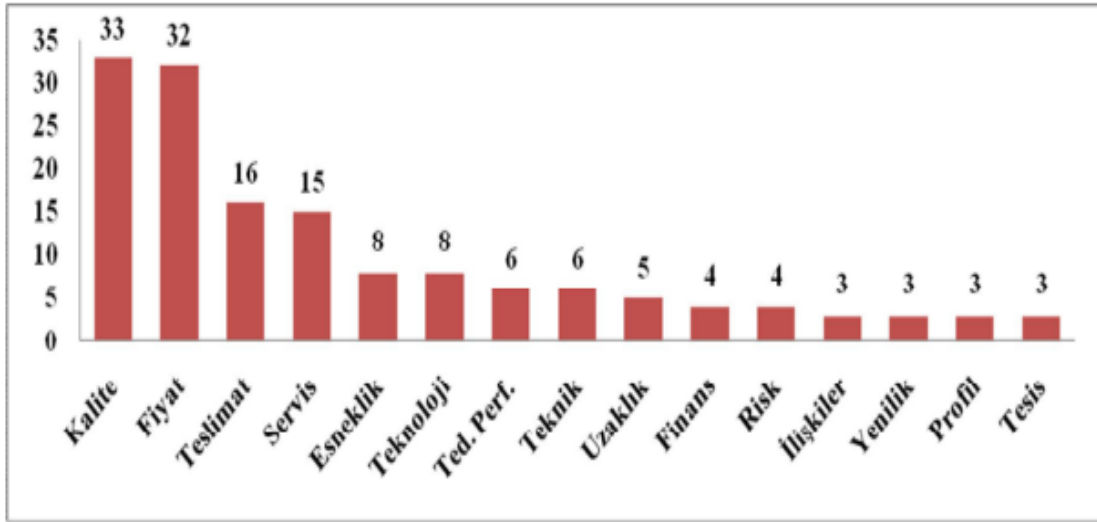

Şekil.2 Durum Tabanlı Çıkarılma

Kaynak: (Düzen, 2016:11)

2.7. Şirketlerin Tedarikçi Seçiminde Önem Verdiği Kriterler

Şirketlerin tedarikçi seçim sürecinde ön planda tutacağı kriterler ve kullanacakları modeller, şirketlerin hâlihazırda sürdürdüğü stratejiler ve misyonu ile doğrudan ilişkilidir. Öyle ki, şirketin üretim hızı, ürün kalitesi ve ürün çeşitliliği gibi önceden belirlenmiş veya önceden beri sahip olup korumak isteyeceği stratejik seçimler, ihtiyaç duyulan tedarikçi sayısını ve tedarikçilerde aranacak özellikleri bire bir etkileyecektir. Daha açıklayıcı olmak gerekirse, tüketiciye sunduğu ürünlerin kalite standartlarını tüketicinin taleplerine yanıt verme hızından ön planda tutan bir şirket, az sayıda tedarikçi ile çalışıp bu tedarikçiler ile daha verimli iletişim kurmayı ve kendisine tedarik edilen ürünlerin kalite kontrolü açısından daha emin adımlar atmayı tercih edebilir.

Şekil.3 Tedarikçi Seçimi ve Değerlendirilmesinde Kullanılan Kriter Sıklıkları

Kaynak: (Supçiller & Çapraz, 2011)

Tedarikçi seçiminde temel üretim performansını ve rekabetçi yapıyı korumada ön plana çıkan dört temel kriter grubu olduğu görülmüştür. Bu kriter grupları; kalite, fiyat, teslimat ve esnekliktir (Verma ve Pulman, 1998:780). Bu dört faktörün yanı sıra servis hizmeti de önemli bir kriterdir. Günümüzde işletme-tedarikçi ilişkilerinde, üretim stratejilerinde, müşteri beklentilerinde meydana gelen değişimler sonucunda bu dört kriterin yanında teknoloji, tedarik performansı, teknik, finans, uzaklık, yenilik yapma gibi bir çok kriterde tedarikçi seçiminde dikkate alınanlar arasında yer almaktadır. Bunların arasında yenilikler yapması tedarikçinin

müşterisine teknik yetenek ve tasarım konusunda destek sağlayabilmesi, teknoloji ise meydana gelen teknolojik gelişmelere ayak uydurması olarak açıklanabilir (Özdemir, 2010:62).

3.UYGULAMA

3.1.Araştırmanın Amacı

Yapılan bu araştırmada kişisel verilerin korunmasında tedarikçi seçiminin hangi kriterler doğrultusunda yapıldığı ele alınmaktadır. Kişisel verilerin korunması ile tedarikçi seçimi konusu, yapılan çalışmalara bakıldığında birbiriyle ilişkili kavramlar olduğu görülmesine de siber güvenlik kapsamında değerlendirilmesi gereken konulardandır. Bundan dolayı güvenlik alanının her bölümünde tedarik şekli ve tedarikçi seçimi büyük önem arz etmektedir. Bu çalışma ile firmaların kişisel verilerin korunmasındaki güvenlik tedbirleri kapsamında tedarik ettiği veya edeceği ürün veya hizmetler ile ilgili süreçlerin hangi kriterleri baz aldığıın gösterilmesi amaçlanmaktadır.

3.2.Araştırmanın Kapsamı Ve Kısıtları

Araştırma Türkiye içerisinde faaliyet gösteren bilişim ve teknoloji sektöründe çalışan yönetici ve şirket sahiplerine uygulanmıştır. Şirket yöneticileri ve sahiplerine sorular yönlendirilmiştir. Burada yer alan şirketler belirli bir ciro ve çalışan sayısı kriteri gözetilerek seçilmiştir. Araştırma yüz yüze mülakat yöntemi ile yapılmıştır.

3.3.Araştırmanın Yöntemi

Araştırma içerisinde yüz yüze mülakat tekniği uygulanmış olup, çalışma, gözlem, mülakat yöntemi ve belgelerin incelenmesi şeklinde nitel bilgi edinme usulleri ile nitel araştırma yöntemini kullanarak gerçekleştirilmiştir.

3.4.Bulgular

Araştırma kapsamında hazırlanan sorular Bilgi Teknolojileri firmalarına derinlemesine mülakat yöntemi ile firma yöneticilerine sorulmuştur. Elde edilen bulgular aşağıdaki bölümlerde derlenmiştir.

3.5.Mülakat Gerçekleştirilen Firmalar

3.5.1.A Firması

Bilgi teknolojileri sektöründeki bilgi birikimi ve deneyimleri 2013 yılına dayanmaktadır. 80-100 kişi aralığında personel çalıştırmaktadır. Dinamik ve çözüm odaklı bir yaklaşımla müşterilerine artı değer katarken onların verimliliklerini ve büyüme oranlarını artırmak ise öncelikli hedeflerindedir. Firma yurt içinde ve yurt dışında hizmet vermekte olup, kendi

yazılımsal alt yapılarını oluşturdukları ürünlerini pazarlamalarının yanında bazı büyük yazılım firmaları ile yurt içinde iş ortaklığı yapmaktadır.

3.5.2.B Firması

Siber Güvenlik ve Yazılım sektöründe hizmet veren firmanın 5 yıllık işletme geçmişi bulunmaktadır. En çok hizmet verdikleri alanlar güvenlik yazılımları ile firmaların güvenlik seviyelerinin ölçüm testleri işlemleridir. 20-30 kişi aralığında istihdam sağlamaktadır. Yazılım uzmanı ağırlıklı personel bulundurmaktadır. Genellikle yurt içinde hizmet vermektedir.

3.5.3.C Firması

Bilgi teknolojileri sektöründeki bilgi birikimi ve deneyimleri 2003 yılına dayanmaktadır. Dijital alışveriş uygulamaları, web tasarımları ile ilgili teknik ve altyapı hizmeti vermektedir. Çalışan sayısı 50-60 civarındadır. Ağırlıklı olarak yurt içine hizmet vermekle birlikte yurt dışı operasyonları da bulunmaktadır. Kamu sektöründeki bazı projelerde alt yüklenici olarak hizmetleri de bulunmaktadır.

Soru 1 Verilen Yanıtlar Ve Değerlendirilmesi

*Kişisel verilerin korunması için ürün alımında tedarikçi seçerken, **maliyete** ne kadar önem verilir?*

A Firma Yöneticisi: Maliyet ürün özelliklerini belirleyen en büyük etmenlerden birisidir. Maliyet konusu sadece fiyatlandırma olarak görülse de birçok alt başlıkları vardır. Tedarik edilecek ürünün piyasadaki maliyetlerine bakılıp eş ürünlerle kıyaslama yapıldıktan sonra alternatif özellikteki ürünlerle karşılaştırması yapıлып uygunluğu kontrol edilmektedir. Ödeme koşulları ödeme araçları, vadesi, ödenecek para birimi tedarikçi belirlenmesinde önemlidir.

B Firma Yöneticisi: Öncelikle tedarik edilecek ürünün özellikleri belirlendikten sonra ortalama fiyat araştırması yapılır. Ürün fiyatı temelde ürünün özelliklerini de belirler. Burada ürün maliyeti içerisinde kurulum, know-how, sisteme uyum, esneklik gibi faktörlerde önemlidir. En düşük fiyattan ziyade en uygulanabilir ve performanslı olup en ucuz olan ürün en iyi üründür.

C Firma Yöneticisi: Ürünlerin tedarik aşamasından önce maliyetleri bir yıl önceden hesaplanarak bütçe belirlenmektedir. Bu maliyetlerde öncelikle ihtiyaç duyulan özellikler belirlenir, maliyet hesabı bu doğrultuda yapılır. Piyasa araştırması sonucu ortalama fiyat tespit edilir. Maliyet hesabında ürün teslim süresi, ürün desteği, kurulum gibi etmenler ürün maliyetine eklenir.

Yanıtların Değerlendirilmesi: Soruları cevaplayan yetkililerin ortak olarak değerlendirilebilecek olan görüşleri; maliyetin ürün tedarikinde en belirleyici etmen olmasıdır. Maliyet tespitinde öncelikle piyasa araştırması yapılarak ortalama maliyet tespit edilmektedir. Maliyeti belirleyen hususlarda en çok belirtilen konu ürünlerde ihtiyaçlar doğrultusunda yapılacak değişiklik ya da eklemelerdir. Ürünün entegrasyonu, esnekliği, kurulum ve know-how faaliyetleri de maliyet konusunda artırıma yol açsa da diğer ürünlere nazaran avantaj sağladığı görülmektedir.

Soru 2 Verilen Yanıtlar Ve Değerlendirilmesi

Kişisel verilerin korunması için ürün alımında tedarikçi seçerken Pazar Araştırmasında nelere dikkat edilerek yapılmaktadır?

A Firma Yöneticisi: Sadece tedarik edilecek ürün değil tedarikçi firma/çözüm ortağı da çok önemlidir. Belli tecrübe, bilgi birikime sahip olması seçim kriterleri arasında aranan bir özelliktir. Pazar araştırması yapılırken, yapımıza benzer firmaların bu konu ile ilgili çalıştığı firmalarla ilgili tecrübe ve yorumları, yapılacak değerlendirmelerde azımsanmayacak bir yere sahiptir.

B Firma Yöneticisi: İhtiyaç duyulan ürünün piyasada genel olarak ne şekilde tedarik edildiği ve ihtiyaçları karşılayıp karşılamadığı araştırılır. Pazar araştırmasında edinilecek bilgilerin güncelliği önemlidir. Tek kaynaktan değil birkaç farklı kaynaktan bilgi edinilmesi daha doğrudur.

C Firma Yöneticisi: Öncelikle açık kaynaklardan piyasa araştırması yapılır. Pazar payı yüksek olan firmalar ile hizmet verdikleri sektörler kontrol edilir. Pazar araştırmasında tedarikçi seçerken benzer sektörde çalışılan firmalarla görüş alışverişinde bulunulur. Daha sonra bunların memnuniyet dereceleri değerlendirilir.

Yanıtların Değerlendirilmesi: Soruları cevaplayan yetkililerin ortak olarak değerlendirilebilecek olan görüşleri; Pazar araştırmasında benzer sektörde bulunan firmaların görüş öneri ve tecrübelerine önem vermesidir. Ayrıca sadece bir kaynaktan değil farklı kaynaklardan da pazar araştırması yapılmasının daha doğru bir yöntem olacağı bildirilmiştir. Diğerlerinden farklı olarak başka bir firma görüşünde, tedarikçinin bilgi birikim ve tecrübesi seçim kriterlerinde aranan bir özellik olabilmektedir.

Soru 3 Verilen Yanıtlar Ve Değerlendirilmesi

*Kişisel verilerin korunması için ürün alımında tedarikçi seçerken **Firma Desteği Durumu** ne kadar önemlidir?*

A Firma Yöneticisi: Ürün tedarik aşamasından sonra kullanım esnasında meydana gelebilecek aksaklıkların giderilmesi ya da ürünün değişen yapıya göre güncellenmesi gibi taleplerin düzgün ve verimli şekilde karşılanabilmesi için firma desteği önemlidir. Burada firmanın ürünün kullanıldığı yerde ofisinin bulunması ve hızlı şekilde taleplere cevap verebilmesi firma desteğinde aranan özelliklerdendir.

B Firma Yöneticisi: Ürün tedarik edilirken tedarik aşamasından sonraki süreçte de firmanın etkin olması istenilen bir durumdur. Karşılaşılabilecek herhangi bir sorunda makul süreler içinde müdahale edilmesi gerekmektedir. Bu yüzden firmanın bu gibi durumlar için destek hizmeti sağlayacağını garantisini vermesi tedarikçi seçiminde olmazsa olmaz bir koşuldur.

C Firma Yöneticisi: Tedarik edinilen ürünün devamlılığı hizmet kalitesi yönünden önemlidir. Meydana gelebilecek olumsuz durumlarda müdahale süreleri şekil ve koşulları tedarik aşamasında belirtilmektedir. Bu koşulları sağlamayan firmalar ile zaten çalışılmamaktadır.

Yanıtların Değerlendirilmesi: Soruları cevaplayan yetkililerin ortak olarak değerlendirilebilecek olan görüşleri; tedarik aşamasından sonra ürün kullanılırken meydana gelebilecek aksaklık ya da ihtiyaçlarda firma desteği mutlaka olması gereklidir. Tedarik sürecinde bu özellik tedarikçi seçimini belirleyen ana hususlardan bir tanesidir. Burada sadece meydana gelebilecek herhangi bir sorunda müdahale edilmesi yeterli olmayıp istenilen zaman ve şekilde müdahale edilmesi gerekmektedir. Bunu sağlayan firmaların tedarikçi olma konusunda avantaj sağladığı değerlendirilmektedir.

Soru 4 Verilen Yanıtlar Ve Değerlendirilmesi

*Kişisel verilerin korunması için ürün alımında tedarikçi seçerken alınacak ürün/hizmet ile ilgili **Regülasyon Uygunluk** değerlendirmesi nasıl yapılmaktadır?*

A Firma Yöneticisi: Uluslararası hizmet veren bir firma olarak tedarik edilecek ürün/hizmetin uluslararası standartlara uygun olması gerekmektedir. Bunun için ülkemizde ve uluslararası alanda geçerli olan ilgili kanun ve yönetmeliklerin tedarikçi tarafından uygulanıyor olması tedarikçi seçiminde koşullardan biridir. Tedarik sürecinde regülasyon uygunluğu ile ilgili belge ve sertifikalar tarafımızdan talep edilmektedir.

B Firma Yöneticisi: Regülasyon uygunluk değerlendirmesi için bazı kriterler belirlenmiştir. Bunu için hem ülkemizde hem de yurtdışında uyulması gereken kurallar vardır. Ayrıca bu kurallar gelişen şartlara göre değişmekte olduğundan, tedarikçinin hizmet veya ürününü belli aralıklara güncellenmesi gerekmektedir. Bu durumun da tedarikçi firma tarafından sağlanması garantisi alınmalıdır.

C Firma Yöneticisi: Tedarikçi seçiminde firmanın ve ürünün gerekli regülasyon uygun değerlendirilmesi firmanın bu standartlara uygun olup olmadığı yönünde tedarik ettiği sertifikasyonların kontrolüyle sağlanır. Eğer ihtiyaç duyulursa temin edilen sertifikasyon merkezinden de teyit edilebilir.

Yanıtların Değerlendirilmesi: Soruları cevaplayan yetkililerin ortak olarak değerlendirilebilecek olan görüşleri; Bilişim sektöründe çalışan firmalar genellikle ürünlerin tedarik, hizmet, alım, satım gibi konularda uluslararası çalıştıkları için, tedarik edecekleri ürünlerde belirlenen uluslararası standartları aramaktadır. Bu standartların uygunluğunun sağlanabildiğinin karşılığı olarak belirlenmiş kurallara uygunluk istenilen bir özelliktir. Sadece bunların tedarik aşamasında bulunması değil tedarik sonrasında da desteğinin devam ederek güncel tutulması beklenmektedir.

Soru 5 Verilen Yanıtlar Ve Değerlendirilmesi

*Kişisel verilerin korunması için ürün alımında tedarikçi seçerken **Tedarikçinin ve Ürünün yerli/yabancı olması ne kadar önemlidir?***

A Firma Yöneticisi: Tedarikçi seçiminde temin edilecek ürün/hizmetin yerli olması kurum açısından tercihtir. Fakat maliyet, hizmet beklentisi ve kalite şartlarına göre ürün menşesi değişebilir. Ürünün hangi miktarda yerli olması hangi durumlarda yabancı kaynaklardan destek alması, oluşabilecek yurtdışı kaynaklı bir problemde sorunun çözümünde sorun yaratıp yaratmayacağı iyi değerlendirilmelidir.

B Firma Yöneticisi: Tercih edilecek ürün/hizmet seçiminde sunulacak opsiyonlar arasında öncelikle kurum için en uygun olan seçenek değerlendirilir. Yerli/yabancı opsiyonlar daha sonra değerlendirilir. İkisi arasında hizmet kalitesi hissedilir oranda değilse tercih yerliden yana kullanılabilir.

C Firma Yöneticisi: Genel olarak ürün tercihlerimiz yerli olduğundan bu ürün/hizmet içinde öncelik yerlidir. Yurt içinde temin edilmesi istenen ürün bulunamamışsa yabancı ürün tedariki o zaman değerlendirilir. Mümkün olduğunca yerli olması önceliklerimizdendir.

Yanıtların Değerlendirilmesi: Soruları cevaplayan yetkililerin ortak olarak değerlendirilebilecek olan görüşleri; Tedarikçi ve ürün seçiminde istenilen özelliklerin karşılanması durumunda firmaların tercihlerinin yerliden yana olduğu görülmektedir. Yabancı ürün tedarikinde ise oluşabilecek yurtdışı kaynaklı problemlerin çözüm süreçlerinin iyi değerlendirilmesi gerektiği bildirilmiştir.

Soru 6 Verilen Yanıtlar Ve Değerlendirilmesi

*Kişisel verilerin korunması için ürün alımında tedarikçi seçerken ürünün **Kullanım Modeli(lisanslama)** değerlendirmesi nasıl yapılmaktadır?*

A Firma Yöneticisi: Ürün/hizmet tedariki lisanslama modeli seçiminde kurumun ihtiyaçları ve maliyet koşulları belirleyici etmenlerdir. Burada kiralama, opsiyonel kiralama, satın alım gibi seçeneklerden en uygun olanı değerlendirilir. Ürün tedarik şeklinde kiralama ile satın alma maliyetleri arasındaki fark, verilecek kararda önemli etmendir.

B Firma Yöneticisi: Çeşitli lisanslama modelleri arasında kurumun mali olarak yararını en fazla gözetilen model tercih edilir. Ürün bağımlılığı olmayan, farklı ürünlere entegre olarak çalışabilecek, ileriye dönük lisanslama ücretlendirmelerinde astronomik maliyetler çıkartmayacak ürünler tercih edilir ve bu hususlara dikkat edilir.

C Firma Yöneticisi: Lisanslama araştırmasında piyasada bulunan modellemeler araştırılarak çok kullanılan modeller incelenir. Modeller arasındaki farklılıklar ve etkileri karşılaştırılır. Kurum için gerekli olan özellikler ve vade belirlenir, lisanslama modellerinde gereklilikleri karşılayanlar tekrar kontrol edilir. Daha sonra maliyet oranlarına bakılarak en etkin verimli olan lisanslama modeli seçilir.

Yanıtların Değerlendirilmesi: Soruları cevaplayan yetkililerin ortak olarak değerlendirilebilecek olan görüşleri; Kurumlarına olan entegrasyonu ve istenilen özelliklerin karşılanması durumunda lisanslama modelleri arasındaki belirleyici etmen maliyet oranlarıdır. Piyasada en çok tedarik edilmiş ve kullanılan ürünlerin lisanslama modelleri de karar verme sürecini etkileyen faktörlerdendir.

Soru 7 Verilen Yanıtlar Ve Değerlendirilmesi

*Kişisel verilerin korunması için ürün alımında tedarikçi seçerken **Tedarikçi Firma Sertifikasyon** değerlendirmesi nasıl yapılmaktadır?*

A Firma Yöneticisi: Tedarikçi firma için tedarik edilecek ürün/hizmet kapsamında ülkemizde ve uluslararası alanda kabul görmüş bilgi güvenliği gibi sertifikaların bulunması

tedarikçide olması gereken koşullar arasında yer almaktadır. Bizim için öncelikli olarak aranan ISO 27001 sertifikasının tedarikçi firma tarafından sağlanabiliyor olması gereklidir.

B Firma Yöneticisi: Tedarikçi seçiminde ürün dışında tedarikçi firmada bulunması gereken bazı sertifikasyonlar vardır. Bu firmanın hizmet/ürün verebilme konusunda ön koşullardan biridir. Bunun sebebi, alınacak hizmetin kabul görmüş otoritelerce belirlenmiş bir standartta olması için önemlidir.

C Firma Yöneticisi: Tedarikçi firmanın belirlenmiş sertifikasyonlara sahip olması hizmet alımlarında olmazsa olmaz bir kriterdir. Bu sertifikasyonların en az hangilerinin olması zorunluğu ihale şartlarında belirtilir. ISO27001 ve ISO9001 standartları bizim için gerekliliktir.

Yanıtların Değerlendirilmesi: Soruları cevaplayan yetkililerin ortak olarak değerlendirilebilecek olan görüşleri; Kurumların tedarik aşamasında ön koşul olarak belirledikleri sertifikasyonların bulunmasıdır. Bu sertifikasyonlar uluslararası platformlarda belirlenmiş kapsamı ve geçerliliği olan sertifikalardır. Bunun sebebi alınacak hizmet kalitesinde belli standartların olmasıdır. Firmalara göre değişkenlik göstermekle beraber genel olarak Bilgi güvenliği sertifikası olan ISO27001 aranmaktadır.

Soru 8 Verilen Yanıtlar Ve Değerlendirilmesi

*Kişisel verilerin korunması için ürün alımında tedarikçi seçerken **Tedarikçinin Hizmet Yetkinlik Denetiminde** nelere dikkat edilmektedir?*

A Firma Yöneticisi: Tedarikçi firmanın hizmet verecek personelinin işinde uzman olması önemlidir. Alınacak hizmetin devamlılığı söz konusu olduğundan dolayı, hizmet verecek personelin alanında yetkinliğinin olması önemlidir. Burada personelin ilgili bölümlerden mezun olması, örneğin Mühendislik Fakültesi gibi veya konu ile ilgili sertifikalarının olması, ya da belli bir tecrübeye sahip olması örneğin alanında en az 5 yıl hizmet vermiş olması gibi gereklilikler kurumumuzca belirlenmektedir.

B Firma Yöneticisi: Alınacak hizmette hizmeti veren tedarikçinin çalışanlarının yetkin olması önemlidir. Burada hizmet verecek personelin hizmet kapsamında geçerliliği olan sertifikalara sahip olması gereklidir. Burada sertifikasyon türleri ya da personel sayısı tarafımızdan belirlenerek bildirilir.

C Firma Yöneticisi: Tedarikçi firmanın belirlenmiş sertifikasyonlara sahip olmasının yanında tedarikçinin personel bazlı yetkinlik belgeleri istenir. Eğer yetkinlik konusunda tatmin edici donanıma sahip olduğu değerlendirilirse bu ölçüt yerine getirilmiş sayılır.

Yanıtların Değerlendirilmesi: Soruları cevaplayan yetkililerin ortak olarak değerlendirilebilecek olan görüşleri; Bu yetkinlik değerlendirmeleri firmalar arası farklılıklar göstermekle birlikte hepsi bu konuda belge ibrazı aramaktadır. Tedarikçi hizmet yetkinlik denetiminde alınacak hizmeti verecek personelin alanında uzmanlığını, o alandaki öğrenim belgesi, ilgili alanda çalışma tecrübesinin olması gibi koşulları yerine getiriyor olması gereklidir.

Soru 9 Verilen Yanıtlar Ve Değerlendirilmesi

*Kişisel verilerin korunması için ürün alımında tedarikçi seçerken **Tedarikçi Referans** değerlendirmesi nasıl yapılmaktadır?*

A Firma Yöneticisi: Tedarikçi referans değerlendirmesi piyasada daha önce aynı tedarikçiden hizmet almış firmaların memnuniyet durumları dikkate alınarak değerlendirilmektedir. Burada görüş alışverişi yapılarak firmaların tecrübelerinden yararlanılmaktadır.

B Firma Yöneticisi: Tedarikçiler genel olarak hizmet verdikleri kurum/firmaları bildirirler. Çalıştıkları firmaların bizimki ile benzer sektörle olanları ile görüş alışverişinde bulunularak değerlendirmeler yapılmaktadır.

C Firma Yöneticisi: Tedarikçi seçiminde referans değerlendirmesi son birkaç yıl içerisinde hizmet vermiş firmaların konu ile ilgili görüş ve tecrübeleri ile firmanın getireceği referans mektupları baz alınarak yapılır.

Yanıtların Değerlendirilmesi: Soruları cevaplayan yetkililerin ortak olarak değerlendirilebilecek olan görüşleri; Tedarikçi seçiminde referans değerlendirmesinin geçmişte verilen hizmetlerin, alım yapan firmaların memnuniyetleri doğrultusunda yapıldığı görülmüştür. Sadece bir firma ayrıca tedarikçiden referans mektubu talep ederek, o mektubunda değerlendirildiğini bildirmiştir.

Soru 10 Verilen Yanıtlar Ve Değerlendirilmesi

*Kişisel verilerin korunması için ürün alımında tedarikçi seçerken **Tedarikçi Kurumsallık** değerlendirmesi nasıl yapılmaktadır?*

A Firma Yöneticisi: Tedarikçi kurumsallık değerlendirmesi yapılırken firmanın güncel durumu, çalışma yapısı, çalışan sayısı, piyasa hacmi gibi hususlarla belirlenmektedir. Firmanın kurumsallığı ürün/hizmet alımı sonrasında devamlılık açısından önemlidir. Firmanın ileride kapanması, iflas etmesi, satılması gibi durumlarda alınacak hizmetin aksaklığa uğramaması gerekmektedir.

B Firma Yöneticisi: Tedarikçi seçiminde aranacak temel kriterlerden biriside kurumsallıktır. Firmanın belli bir cirosunun olması, geçmişi olması, devamlılığı olması önemlidir. Firmanın tecrübesi, çalışan sayısı, hizmet yılı kurumsallık değerlendirilmesinde dikkat edilen kriterlerdendir.

C Firma Yöneticisi: Kurumsallık değerlendirmesi ilgili firmanın son 5 yıl içerisindeki büyüme oranı, hizmet verdiği sektörler, yatırımları, iş ortaklıkları gibi konuların değerlendirilmesi ile yapılmaktadır.

Yanıtların Değerlendirilmesi: Soruları cevaplayan yetkililerin ortak olarak değerlendirilebilecek olan görüşleri; Tedarikçi seçiminde kurumsallık değerlendirmesinin tedarikçi firmaların piyasa değeri, tecrübeleri, piyasadaki bilinirliği gibi hususlar göz önünde bulundurularak yapılmasıdır. Firmanın devamlılığı, hizmetin devamlılığı için de önemlidir. Bu yüzden kurumsal olması demek alınacak ürün/hizmetinde devamlılığını sağlamlaştırmaktadır.

4.SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma kapsamında kişisel verilerin korunması amacıyla alınacak hizmet/ürünü sağlayacak tedarikçinin, seçiminde hangi hususlara dikkat edileceği değerlendirilmiştir. Her kurumun kendine özgü yapısı nedeniyle ihtiyaçları diğerlerinden farklılık gösterebilmektedir. Bu nedenle farklı ihtiyaçlar doğrultusunda tedarik edilecek hizmet/ürün de farklılık gösterebilir.

Bilişim sektöründe hizmet veren, kurumsal yapıda, belli bir tecrübeye sahip 3 firmanın üst düzey yöneticileri ile yapılan mülakatta kendilerine sorular yöneltilerek yanıtlar alınmıştır. Sorular kişisel verilerin korunması için ürün alımında tedarikçi seçerken yapılan değerlendirmelerden oluşmaktadır. Bu değerlendirmelerde maliyetin ne kadar etkili olduğu, Pazar araştırması yapılırken nelere dikkat edildiği, firma desteği durumu, regülasyon uygunluk değerlendirmesi, ürün/hizmetin yerli/yabancı durumu, ürün kullanım modeli lisanslama şekli, tedarikçi firma sertifikasyonları, tedarikçi firma personel yetkinlik denetimi, tedarikçi referans değerlendirmesi ve tedarikçi kurumsallık değerlendirmesi olarak sorular sıralanmıştır.

Alınan cevapların karşın yapılan değerlendirmede tedarikçi seçiminde maliyetin belirleyici bir etmen olduğu görülmüştür. Maliyetlerin belirlenmesinde ise bazı değişkenler vardır. Pazar araştırmasında ürünün maliyetini etkileyen faktörler belirlenir. Bunun yanında kurum ihtiyaçları doğrultusunda üründe çeşitli modifikasyonlara gidilebilir. Pazar araştırması ürünün temelde ne şekilde olması gerektiğini ve piyasadaki genel kullanımının nasıl olduğunu belirler. Tedarikçi seçiminde ise firma desteği durumu hizmet devamlılığı açısından önemlidir. Burada hizmet kesintisi yaşanması büyük aksaklıklara yol açabileceğinden firma desteğinin devamlılığı tedarik aşamasında kontrol edilir. Kişisel verilerin korunması dünyada ve ülkemizde

kanunlarda yer almakta, aykırı durumlarda idari yaptırım kararları uygulanmaktadır. Bu yüzden tedarik aşamasında tedarikçilerin bu çerçevede uluslar arası alanda regülasyon uygunluklarının olması gerekmektedir. Bu konuda tedarikçi seçiminde ön koşullar arasında yer almaktadır. Tedarik edilecek ürünün tedarik şekli ve lisanslama modeli ürün maliyetine etki eden temel unsurlardandır. Firmanın yapısına göre esnek bir lisanslama, tedarikçiye avantaj sağlar. Tedarikçi firmanın sahip olduğu sertifikasyonlar yetkinliğinin seviyesi olarak görülmektedir. Burada istenilen, temel sertifikasyonların bulunmasıdır. Ayrıca temin edilmiş sertifikasyonlar avantaj sağlar. Tedarikçinin kurumsallığı ve referans değerlendirmesinde ise geçmişte çalışılmış veya hala çalışılmakta olan firmalar ile görüş alışverişi sağlanarak tecrübelerinden yararlanılır. Bu sayede tedarikçinin piyasadaki memnuniyet oranı değerlendirilerek hizmet kalitesi belirlenebilir.

Yapılan mülakatlarda tedarikçi seçiminde dikkat edilmesi gereken temel hususlar ele alınmıştır. Bu sayede verilerin gün geçtikçe önem kazandığı ve korunmaması durumunda sadece veri ve prestij kaybı değil maddi olarak idari yaptırım kararlarının uygulandığı günümüzde, kişisel verilerin korunmasında tedarikçi seçimi konusu ele alınmış ve seçim aşamasında dikkat edilen hususlar değerlendirilmiştir.

KAYNAKÇA

- Aamodt, A., & Plaza, E. (1994). Case-Based Reasoning. *Foundational Issues*, 39-59.
- Aouni, B., & Kettani, O. (2001). Goal programming model. *A glorious history and a promise*, s. 225.
- Ayhan, M. B. (2013). "A Fuzzy Ahp Approach For Supplier Selection Problem: A Case Study In A Gearmotor Company." *International Journal of Managing Value*.
- Başkaya, Z. (2011). *Bulanık Doğrusal Programlama*, Bursa: Ekin Basım Yayın.
- Baykal, N., & Beyan, T. (2004). *Bulanık Mantık İlke ve Temelleri*, s. 39-41.
- Bayrakçıl, A. O. (2007). Tedarik zinciri yönetiminde analitik hiyerarşi süreci yöntemi ve tamsayılı programlama ile tedarikçi seçimi: Hipotetik bir uygulama, s.27.
- Bocij, P., Greasley, A., & Hickie, S. (2013). *Business Information Systems: Technology, development and management for the modern business*, s.4.
- Doğan, B. (2021). *barandogan.av.tr*, [Erişim: 09.09.2021, <https://barandogan.av.tr/blog/mevzuat/tck-madde-135-kisisel-verilerin-kaydedilmesi-sucu.html>].
- Düzen, Z. (2016). *Ontoloji ve Durumsal Tabanlı Çıarsamaya Dayalı İşbirlikçi*, s.11.
- Ekin, B. (2020). *Kişisel Verilerin Korunması ve Rekabet Hukuku Boyutuyla Büyük Veri*, s. 36.
- Ekin, B. (2020). *Kişisel Verilerin Korunması ve Rekabet Hukuku Boyutuyla Büyük Veri*, s. 45-46.
- Ellram, L. M. (1995). Total Cost Of Ownership: An Analysis Approach For Purchasing,. *International Journal of Physical Distribution & Logistics Management*, s. 8.
- Erarslan, S. (2021). *Türk Hukukunda Kişisel Verilerin Yurt Dışına Aktarılması Sorunu: Açık Rıza Kapsmında Bir Derğerlendirme*, s. 105.
- Günel, S. (2010). *üretim yönetimi ve pazarlama bilim dalı tedarikçi seçim stratejileri ve bir uygulama*. uludağ üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü işletme anabilim dalı, s. 39.
- Günel, S. (2010). *üretim yönetimi ve pazarlama bilim dalı tedarikçi seçim stratejileri ve bir uygulama*., uludağ üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü işletme anabilim dalı, s. 34.
- Kaprar, K. (2013). Bir Üretim İşletmesinde Analitik Hiyerarşi Süreci İle Tedarikçi Seçimi, s.203. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* .
- Kaya, C. (2011). *Avrupa Birliği Veri Koruma Direktifi Ekseninde Hassas(kişisel) Verilerin İşlenmesi*., *İstanbul Üniversitesi hukuk Fakültesi Mecmuası*, s. 319.
- Kılıç, D. (2012). *Anayasal Bir Hak Olarak Kişisel Verilerin korunması*, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 1130.

- KVKK. (2016). Kişisel verilerin korunması , [Erişim: 15.11.2021
<https://www.kisiselverilerinkorunmasi.org/kisisel-veri-nedir-ne-demektir>].
- KVKK ve Uygulanması. (2016). [Erişim: 19.09.2021,
<https://www.kvkk.gov.tr/yayinlar/K%C4%B0%C5%9E%C4%B0SEL%20VER%C4%B0LER%C4%B0N%20KORUNMASI%20KANUNU%20VE%20UYGULAMASI.pdf>].
- KVKK.org. (2016). [Erişim: 20.09.2021, <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/2032/Veri-Sorumlusu-Kimdir>].
- L. Benyoucef, H. D. (2003). Supplier Selection Problem : Selection Criteria and Methods. *INRIA*, s. 30-35.
- Medium.com. (2021). [Erişim: 03.12.2021, <https://medium.com/databulls/2019-2020-ve-2021-y%C4%B1llar%C4%B1n%C4%B1n-en-b%C3%BCy%C3%BCk-gdpr-cezalar%C4%B1-cezadan-nas%C4%B1l-ka%C3%A7%C4%B1n%C4%B1labilirdi-48e66ebf132d>].
- Nydick, R. L., & Hill, R. P. (1992). Using the analytic hierarchy process to structure the selection procedure. *International Journal of Purchasing&Materials Management*, 28(2): 31-36 .
- OECD.org. (2021). Guidelines on the Protection of Privacy and Transborder Flows of Personal Data[Erişim: 10.10.2021 ,
<https://www.oecd.org/internet/ieconomy/oecdguidelinesontheprivacyandtransborderflowsofpersonaldata.htm>].
- Oğuz, S. (2018). Kişisel Verilerin Korunması Hukukunun Genel İlkeleri, s. 127.
- Özdemir, A. (2010). *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi, Ürün Grupları Temelinde Tedarikçi Seçim Probleminin Ele Alınması ve Analitik Hiyerarşi Süreci ile Çözümlemesi*, s. 59.
- Özdemir, A. (2010). *Ürün Grupları Temelinde Tedarikçi Seçim Probleminin Ele Alınması ve Analitik Hiyerarşi Süreci İle Çözümlemesi Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi*, s. 62.
- Özdemir, A. (2010). Ürün Grupları Temelinde Tedarikçi Seçim Probleminin Ele Alınması ve Analitik Hiyerarşi Süreci İle Çözümlemesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, s. 57.
- ÖZDEMİR, A. (2010). Ürün Grupları Temelinde Tedarikçi Seçim Probleminin Ele Alınması ve Analitik Hiyerarşi Süreci İle Çözümlemesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, 55-84.
- Özdemir, H. (2009). *Elektronik Haberleşme Alanında Kişisel Verilerin Özel Hukuk Hükümlerine Göre Korunması, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı s. 9.*
- Paksoy, T. (2010). *Tedarik Zinciri Yönetiminde Tedarikçi Seçimi, Lojistik ve Tedarik Zinciri Yönetimi Ders Notları*, s. 30.

- Serter, D. C. (2021). *Türkiye’de Kişisel Verilerin Korunması Kanunu Ve Şirketlerin Kanuna Uyum Süreçleri*, [Erişim: 10.10.2021, <https://www.linkedin.com/pulse/t%C3%BCrkiyede-ki%C5%9Fisel-verilerin-korunmas%C4%B1-kanunu-ve-kanuna-serter/?originalSubdomain=tr>].
- Sırabaşı, N. (2008). Kişisel Verilerin Korunması, Ankara Barosu Uluslararası Hukuk Kurultayı .
- Supçiller, A. A., & Çapraz, O. (2011). Ahp-Topsis Yöntemine Dayalı Tedarikçi Seçimi Uygulaması, İstanbul Üniversitesi ekonometri ve İstatistik dergisi, s. 5.
- T.C. (2021). *Dışişleri Bakanlığı .İktisadi İşbirliği ve Gelişme Teşkilatı (OECD)*[Erişim: 21.12.2021, (http://www.mfa.gov.tr/iktisadiisbirligi_ve-gelisme-teskilati-_oecd_.tr.mfa].
- Talluri, S., & Narasimhan, R. (2003). Vendor Evaluation with Performance Variability: A Max-Min Approach. *European Journal of Operational Research*, s. 146.
- Taştan, F. G. (2017). *Türk Sözleşme Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık. *İstanbul: On İki Levha Yayıncılık*, s. 9.
- TDK. (2021). [Erişim: 01.12.2021, <https://sozluk.gov.tr/>].
- Verma, R., & Pulman, M. E. (1998). An analysis Of Supplier Selection, s. 740.
- Zor, A. (2020). *Veri Sorumlusunun Yükümlülükleri Ve Bu Yükümlülüklerin İhlalinden Doğan Özel Hukuk Sorumluluğu*, s. 93.

EKLER

Ek-1

KİŞİSEL VERİLERİN KORUNMASI KANUNU

Kanun Numarası	: 6698		
Kabul Tarihi	: 24/3/2016		
Yayımlandığı Resmî Gazete	: Tarih : 7/4/2016	Sayı : 29677	
Yayımlandığı Düstur	: Tertip : 5	Cilt : 57	

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı, kişisel verilerin işlenmesinde başta özel hayatın gizliliği olmak üzere kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumak ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Kanun hükümleri, kişisel verileri işlenen gerçek kişiler ile bu verileri tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla işleyen gerçek ve tüzel kişiler hakkında uygulanır.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

- a) Açık rıza: Belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirilmeye dayanan ve özgür iradeyle açıklanan rızayı,
- b) Anonim hâle getirme: Kişisel verilerin, başka verilerle eşleştirilerek dahi hiçbir surette kimliği belirli veya belirlenebilir bir gerçek kişiyle ilişkilendirilemeyecek hâle getirilmesini,
- c) Başkan: Kişisel Verileri Koruma Kurumu Başkanı,
- ç) İlgili kişi: Kişisel verisi işlenen gerçek kişiyi,
- d) Kişisel veri: Kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgiyi,
- e) Kişisel verilerin işlenmesi: Kişisel verilerin tamamen veya kısmen otomatik olan ya da herhangi bir veri kayıt sisteminin parçası olmak kaydıyla otomatik olmayan yollarla elde edilmesi, kaydedilmesi, depolanması, muhafaza edilmesi, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması, aktarılması, devralınması, elde edilebilir hâle getirilmesi, sınıflandırılması ya da kullanılmasının engellenmesi gibi veriler üzerinde gerçekleştirilen her türlü işlemi,

- f) Kurul: Kişisel Verileri Koruma Kurulunu,
- g) Kurum: Kişisel Verileri Koruma Kurumunu,
- ğ) Veri işleyen: Veri sorumlusunun verdiği yetkiye dayanarak onun adına kişisel verileri işleyen gerçek veya tüzel kişiyi,
- h) Veri kayıt sistemi: Kişisel verilerin belirli kriterlere göre yapılandırılarak işlendiği kayıt sistemini,
- ı) Veri sorumlusu: Kişisel verilerin işleme amaçlarını ve vasıtalarını belirleyen, veri kayıt sisteminin kurulmasından ve yönetilmesinden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişiyi, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kişisel Verilerin İşlenmesi

Genel ilkeler

MADDE 4- (1) Kişisel veriler, ancak bu Kanunda ve diğer kanunlarda öngörülen usul ve esaslara uygun olarak işlenebilir.

(2) Kişisel verilerin işlenmesinde aşağıdaki ilkelere uyulması zorunludur:

- a) Hukuka ve dürüstlük kurallarına uygun olma.
- b) Doğru ve gerektiğinde güncel olma.
- c) Belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme.
- ç) İşlendikleri amaçla bağlantılı, sınırlı ve ölçülü olma.
- d) İlgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilme.

Kişisel verilerin işlenme şartları

MADDE 5- (1) Kişisel veriler ilgili kişinin açık rızası olmaksızın işlenemez.

(2) Aşağıdaki şartlardan birinin varlığı hâlinde, ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın kişisel verilerinin işlenmesi mümkündür:

- a) Kanunlarda açıkça öngörülmesi.
- b) Fiili imkânsızlık nedeniyle rızasını açıklayamayacak durumda bulunan veya rızasına hukuki geçerlilik tanınmayan kişinin kendisinin ya da bir başkasının hayatı veya beden bütünlüğünün korunması için zorunlu olması.
- c) Bir sözleşmenin kurulması veya ifasıyla doğrudan doğruya ilgili olması kaydıyla, sözleşmenin taraflarına ait kişisel verilerin işlenmesinin gerekli olması.
- ç) Veri sorumlusunun hukuki yükümlülüğünü yerine getirebilmesi için zorunlu olması.
- d) İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş olması.
- e) Bir hakkın tesisi, kullanılması veya korunması için veri işlemenin zorunlu olması.
- f) İlgili kişinin temel hak ve özgürlüklerine zarar vermemek kaydıyla, veri sorumlusunun meşru menfaatleri için veri işlenmesinin zorunlu olması.

Özel nitelikli kişisel verilerin işleme şartları

MADDE 6- (1) Kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli kişisel veridir.

(2) Özel nitelikli kişisel verilerin, ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaktır.

(3) Birinci fıkrada sayılan sağlık ve cinsel hayat dışındaki kişisel veriler, kanunlarda öngörülen hâllerde ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir. Sağlık ve cinsel hayata ilişkin kişisel veriler ise ancak kamu sağlığının korunması, koruyucu hekimlik, tıbbî teşhis, tedavi ve bakım hizmetlerinin yürütülmesi, sağlık hizmetleri ile finansmanın planlanması ve yönetimi amacıyla, sır saklama yükümlülüğü altında bulunan kişiler veya yetkili kurum ve kuruluşlar tarafından ilgilinin açık rızası aranmaksızın işlenebilir.

(4) Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesinde, ayrıca Kurul tarafından belirlenen yeterli önlemlerin alınması şarttır.

Kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesi

MADDE 7- (1) Bu Kanun ve ilgili diğer kanun hükümlerine uygun olarak işlenmiş olmasına rağmen, işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması hâlinde kişisel veriler resen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silinir, yok edilir veya anonim hâle getirilir.

(2) Kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesine ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümler saklıdır.

(3) Kişisel verilerin silinmesine, yok edilmesine veya anonim hâle getirilmesine ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Kişisel verilerin aktarılması

MADDE 8- (1) Kişisel veriler, ilgili kişinin açık rızası olmaksızın aktarılamaz.

(2) Kişisel veriler;

a) 5 inci maddenin ikinci fıkrasında,

b) Yeterli önlemler alınmak kaydıyla, 6 ncı maddenin üçüncü fıkrasında,

belirtilen şartlardan birinin bulunması hâlinde, ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın aktarılabilir.

(3) Kişisel verilerin aktarılmasına ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümler saklıdır.

Kişisel verilerin yurt dışına aktarılması

MADDE 9- (1) Kişisel veriler, ilgili kişinin açık rızası olmaksızın yurt dışına aktarılamaz.

(2) Kişisel veriler, 5 inci maddenin ikinci fıkrası ile 6 ncı maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen şartlardan birinin varlığı ve kişisel verinin aktarılacağı yabancı ülkede;

a) Yeterli korumanın bulunması,

b) Yeterli korumanın bulunmaması durumunda Türkiye'deki ve ilgili yabancı ülkedeki veri sorumlularının yeterli bir korumayı yazılı olarak taahhüt etmeleri ve Kurulun izninin bulunması,

kaydıyla ilgili kişinin açık rızası aranmaksızın yurt dışına aktarılabilir.

(3) Yeterli korumanın bulunduğu ülkeler Kurulca belirlenerek ilan edilir.

(4) Kurul yabancı ülkede yeterli koruma bulunup bulunmadığına ve ikinci fıkranın (b) bendi uyarınca izin verilip verilmeyeceğine;

a) Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeleri,

b) Kişisel veri talep eden ülke ile Türkiye arasında veri aktarımına ilişkin karşılıklılık durumunu,

c) Her somut kişisel veri aktarımına ilişkin olarak, kişisel verinin niteliği ile işleme amaç ve süresini,

ç) Kişisel verinin aktarılacağı ülkenin konuyla ilgili mevzuatı ve uygulamasını,

d) Kişisel verinin aktarılacağı ülkede bulunan veri sorumlusu tarafından taahhüt edilen önlemleri,

değerlendirmek ve ihtiyaç duyması hâlinde, ilgili kurum ve kuruluşların görüşünü de almak suretiyle karar verir.

(5) Kişisel veriler, uluslararası sözleşme hükümleri saklı kalmak üzere, Türkiye'nin veya ilgili kişinin menfaatinin ciddi bir şekilde zarar göreceği durumlarda, ancak ilgili kamu kurum veya kuruluşunun görüşü alınarak Kurulun izniyle yurt dışına aktarılabilir.

(6) Kişisel verilerin yurt dışına aktarılmasına ilişkin diğer kanunlarda yer alan hükümler saklıdır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Haklar ve Yükümlülükler

Veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğü

MADDE 10- (1) Kişisel verilerin elde edilmesi sırasında veri sorumlusu veya yetkilendirdiği kişi, ilgili kişilere;

a) Veri sorumlusunun ve varsa temsilcisinin kimliği,

b) Kişisel verilerin hangi amaçla işleneceği,

c) İşlenen kişisel verilerin kimlere ve hangi amaçla aktarılacağı,

ç) Kişisel veri toplamanın yöntemi ve hukuki sebebi,

d) 11 inci maddede sayılan diğer hakları,

konusunda bilgi vermekle yükümlüdür.

İlgili kişinin hakları

MADDE 11- (1) Herkes, veri sorumlusuna başvurarak kendisiyle ilgili;

- a) Kişisel veri işlenip işlenmediğini öğrenme,
  - b) Kişisel verileri işlenmişse buna ilişkin bilgi talep etme,
  - c) Kişisel verilerin işlenme amacını ve bunların amacına uygun kullanılıp kullanılmadığını öğrenme,
  - ç) Yurt içinde veya yurt dışında kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişileri bilme,
  - d) Kişisel verilerin eksik veya yanlış işlenmiş olması hâlinde bunların düzeltilmesini isteme,
  - e) 7 nci maddede öngörülen şartlar çerçevesinde kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteme,
  - f) (d) ve (e) bentleri uyarınca yapılan işlemlerin, kişisel verilerin aktarıldığı üçüncü kişilere bildirilmesini isteme,
  - g) İşlenen verilerin münhasıran otomatik sistemler vasıtasıyla analiz edilmesi suretiyle kişinin kendisi aleyhine bir sonucun ortaya çıkmasına itiraz etme,
  - ğ) Kişisel verilerin kanuna aykırı olarak işlenmesi sebebiyle zarara uğraması hâlinde zararın giderilmesini talep etme,
- haklarına sahiptir.

Veri güvenliğine ilişkin yükümlülükler

MADDE 12- (1) Veri sorumlusu;

- a) Kişisel verilerin hukuka aykırı olarak işlenmesini önlemek,
  - b) Kişisel verilere hukuka aykırı olarak erişilmesini önlemek,
  - c) Kişisel verilerin muhafazasını sağlamak,
- amacıyla uygun güvenlik düzeyini temin etmeye yönelik gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almak zorundadır.

(2) Veri sorumlusu, kişisel verilerin kendi adına başka bir gerçek veya tüzel kişi tarafından işlenmesi hâlinde, birinci fıkrada belirtilen tedbirlerin alınması hususunda bu kişilerle birlikte müştereken sorumludur.

(3) Veri sorumlusu, kendi kurum veya kuruluşunda, bu Kanun hükümlerinin uygulanmasını sağlamak amacıyla gerekli denetimleri yapmak veya yaptırmak zorundadır.

(4) Veri sorumluları ile veri işleyen kişiler, öğrendikleri kişisel verileri bu Kanun hükümlerine aykırı olarak başkasına açıklayamaz ve işleme amacı dışında kullanamazlar. Bu yükümlülük görevden ayrılmalarından sonra da devam eder.

(5) İşlenen kişisel verilerin kanuni olmayan yollarla başkaları tarafından elde edilmesi hâlinde, veri sorumlusu bu durumu en kısa sürede ilgisine ve Kurula bildirir. Kurul, gerekmesi hâlinde bu durumu, kendi internet sitesinde ya da uygun göreceği başka bir yöntemle ilan edebilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Başvuru, Şikâyet ve Veri Sorumluları Sicili

Veri sorumlusuna başvuru

MADDE 13- (1) İlgili kişi, bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili taleplerini yazılı olarak veya Kurulun belirleyeceği diğer yöntemlerle veri sorumlusuna iletir.

(2) Veri sorumlusu başvuruda yer alan talepleri, talebin niteliğine göre en kısa sürede ve en geç otuz gün içinde ücretsiz olarak sonuçlandırır. Ancak, işlemin ayrıca bir maliyeti gerektirmesi hâlinde, Kurulca belirlenen tarifedeki ücret alınabilir.

(3) Veri sorumlusu talebi kabul eder veya gerekçesini açıklayarak reddeder ve cevabını ilgili kişiye yazılı olarak veya elektronik ortamda bildirir. Başvuruda yer alan talebin kabul edilmesi hâlinde veri sorumlusunca gereği yerine getirilir. Başvurunun veri sorumlusunun hatasından kaynaklanması hâlinde alınan ücret ilgiliye iade edilir.

Kurula şikâyet

MADDE 14- (1) Başvurunun reddedilmesi, verilen cevabın yetersiz bulunması veya süresinde başvuruya cevap verilmemesi hâllerinde; ilgili kişi, veri sorumlusunun cevabını öğrendiği tarihten itibaren otuz ve her hâlde başvuru tarihinden itibaren altmış gün içinde Kurula şikâyette bulunabilir.

(2) 13 üncü madde uyarınca başvuru yolu tüketilmeden şikâyet yoluna başvurulamaz.

(3) Kişilik hakları ihlal edilenlerin, genel hükümlere göre tazminat hakkı saklıdır.

Şikâyet üzerine veya resen incelemenin usul ve esasları

MADDE 15- (1) Kurul, şikâyet üzerine veya ihlal iddiasını öğrenmesi durumunda resen, görev alanına giren konularda gerekli incelemeyi yapar.

(2) 1/11/1984 tarihli ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanunun 6 ncı maddesinde belirtilen şartları taşımayan ihbar veya şikâyetler incelemeye alınmaz.

(3) Devlet sırrı niteliğindeki bilgi ve belgeler hariç; veri sorumlusu, Kurulun, inceleme konusuyla ilgili istemiş olduğu bilgi ve belgeleri on beş gün içinde göndermek ve gerektiğinde yerinde inceleme yapılmasına imkân sağlamak zorundadır.

(4) Şikâyet üzerine Kurul, talebi inceleyerek ilgililere bir cevap verir. Şikâyet tarihinden itibaren altmış gün içinde cevap verilmezse talep reddedilmiş sayılır.

(5) Şikâyet üzerine veya resen yapılan inceleme sonucunda, ihlalin varlığının anlaşılması hâlinde Kurul, tespit ettiği hukuka aykırılıkların veri sorumlusu tarafından giderilmesine karar vererek ilgililere tebliğ eder. Bu karar, tebliğden itibaren gecikmeksizin ve en geç otuz gün içinde yerine getirilir.

(6) Şikâyet üzerine veya resen yapılan inceleme sonucunda, ihlalin yaygın olduğunun tespit edilmesi hâlinde Kurul, bu konuda ilke kararı alır ve bu kararı yayımlar. Kurul, ilke kararı almadan önce ihtiyaç duyması hâlinde, ilgili kurum ve kuruluşların görüşlerini de alabilir.

(7) Kurul, telifsiz güç veya imkânsız zararların doğması ve açıkça hukuka aykırılık olması hâlinde, veri işlenmesinin veya verinin yurt dışına aktarılmasının durdurulmasına karar

verebilir.

Veri Sorumluları Sicili

MADDE 16- (1) Kurulun gözetiminde, Başkanlık tarafından kamuya açık olarak Veri Sorumluları Sicili tutulur.

(2) Kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişiler, veri işlemeye başlamadan önce Veri Sorumluları Siciline kaydolmak zorundadır. Ancak, işlenen kişisel verinin niteliği, sayısı, veri işlemenin kanundan kaynaklanması veya üçüncü kişilere aktarılma durumu gibi Kurulca belirlenecek objektif kriterler göz önüne alınmak suretiyle, Kurul tarafından, Veri Sorumluları Siciline kayıt zorunluluğuna istisna getirilebilir.

(3) Veri Sorumluları Siciline kayıt başvurusu aşağıdaki hususları içeren bir bildirimle yapılır:

- a) Veri sorumlusu ve varsa temsilcisinin kimlik ve adres bilgileri.
- b) Kişisel verilerin hangi amaçla işleneceği.
- c) Veri konusu kişi grubu ve grupları ile bu kişilere ait veri kategorileri hakkındaki açıklamalar.

ç) Kişisel verilerin aktarılacağı alıcı veya alıcı grupları.

d) Yabancı ülkelere aktarımı öngörülen kişisel veriler.

e) Kişisel veri güvenliğine ilişkin alınan tedbirler.

f) Kişisel verilerin işlendikleri amaç için gerekli olan azami süre.

(4) Üçüncü fıkra uyarınca verilen bilgilerde meydana gelen değişiklikler derhâl Başkanlığa bildirilir.

(5) Veri Sorumluları Siciline ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Suçlar ve Kabahatler

Suçlar

MADDE 17- (1) Kişisel verilere ilişkin suçlar bakımından 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 135 ila 140 ıncı madde hükümleri uygulanır.

(2) Bu Kanunun 7 nci maddesi hükmüne aykırı olarak; kişisel verileri silmeyen veya anonim hâle getirmeyenler 5237 sayılı Kanunun 138 inci maddesine göre cezalandırılır.

Kabahatler

MADDE 18- (1) Bu Kanunun;

a) 10 uncu maddesinde öngörülen aydınlatma yükümlülüğünü yerine getirmeyenler hakkında 5.000 Türk lirasından 100.000 Türk lirasına kadar,

b) 12 nci maddesinde öngörülen veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri yerine

getirmeyenler hakkında 15.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar,

c) 15 inci maddesi uyarınca Kurul tarafından verilen kararları yerine getirmeyenler hakkında 25.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar,

ç) 16 ncı maddesinde öngörülen Veri Sorumluları Siciline kayıt ve bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket edenler hakkında 20.000 Türk lirasından 1.000.000 Türk lirasına kadar,

idari para cezası verilir.

(2) Bu maddede öngörülen idari para cezaları veri sorumlusu olan gerçek kişiler ile özel hukuk tüzel kişileri hakkında uygulanır.

(3) Birinci fıkrada sayılan eylemlerin kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları bünyesinde işlenmesi hâlinde, Kurulun yapacağı bildirim üzerine, ilgili kamu kurum ve kuruluşunda görev yapan memurlar ve diğer kamu görevlileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarında görev yapanlar hakkında disiplin hükümlerine göre işlem yapılır ve sonucu Kurula bildirilir.

ALTINCI BÖLÜM

Kişisel Verileri Koruma Kurumu ve Teşkilat Kişisel Verileri Koruma Kurumu

MADDE 19- (1) Bu Kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere, idari ve mali özerkliğe sahip ve kamu tüzel kişiliğini haiz Kişisel Verileri Koruma Kurumu kurulmuştur.

(2) Kurum Cumhurbaşkanının görevlendireceği bakan ile ilişkilidir.¹

(3) Kurumun merkezi Ankara'dadır.

(4) Kurum, Kurul ve Başkanlıktan oluşur. Kurumun karar organı Kuruldur.

Kurumun görevleri

MADDE 20- (1) Kurumun görevleri şunlardır:

a) Görev alanı itibarıyla, uygulamaları ve mevzuattaki gelişmeleri takip etmek, değerlendirme ve önerilerde bulunmak, araştırma ve incelemeler yapmak veya yaptırmak.

b) İhtiyaç duyulması hâlinde, görev alanına giren konularda kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, meslek örgütleri veya üniversitelerle iş birliği yapmak.

c) Kişisel verilerle ilgili uluslararası gelişmeleri izlemek ve değerlendirmek, görev alanına giren konularda uluslararası kuruluşlarla iş birliği yapmak, toplantılara katılmak.

ç) Yıllık faaliyet raporunu Cumhurbaşkanlığına, Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna (...)² sunmak.⁽²⁾

d) Kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Kişisel Verileri Koruma Kurulu³

MADDE 21- (1) Kurul, bu Kanunla ve diğer mevzuatla verilen görev ve yetkilerini kendi sorumluluğu altında, bağımsız olarak yerine getirir ve kullanır. Görev alanına giren

konularla ilgili olarak hiçbir organ, makam, merci veya kişi, Kurula emir ve talimat veremez, tavsiye veya telkinde bulunamaz.

(2) Kurul, dokuz üyeden oluşur. Kurulun beş üyesi Türkiye Büyük Millet Meclisi, dört üyesi Cumhurbaşkanı tarafından seçilir.⁽³⁾

(3) Kurula üye olabilmek için aşağıdaki şartlar aranır:

a) Kurumun görev alanındaki konularda bilgi ve deneyim sahibi olmak.

b) 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin birinci fıkrasının (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen nitelikleri taşımak.

c) Herhangi bir siyasi parti üyesi olmamak.

---

¹ 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı KHK'nin 163 üncü maddesiyle, bu fıkırdaki yer alan "Başbakanlıkla" ibaresi "Cumhurbaşkanının görevlendireceği bakan ile" şeklinde değiştirilmiştir.

² 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı KHK'nin 163 üncü maddesiyle, bu bentte yer alan "ve Başbakanlığa" ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

³ 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı KHK'nin 163 üncü maddesiyle, bu maddenin ikinci fıkrasında yer alan "iki üyesi Cumhurbaşkanı, iki üyesi Bakanlar Kurulu" ibaresi "dört üyesi Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir.

ç) En az dört yıllık lisans düzeyinde yükseköğrenim görmüş olmak.

d) **(Mülga: 2/7/2018-KHK-703/163 md.)**

(4) (Mülga: 2/7/2018-KHK-703/163 md.)

(5) Türkiye Büyük Millet Meclisi, Kurula üye seçimini aşağıdaki usulle yapar:

a) Seçim için, siyasi parti gruplarının üye sayısı oranında belirlenecek üye sayısının ikişer katı aday gösterilir ve Kurul üyeleri bu adaylar arasından her siyasi parti grubuna düşen üye sayısı esas alınmak suretiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunca seçilir. Ancak, siyasi parti gruplarında, Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapılacak seçimlerde kime oy kullanılacağına dair görüşme yapılamaz ve karar alınmaz.

b) Kurul üyelerinin seçimi, adayların belirlenerek ilanından sonra on gün içinde yapılır. Siyasi parti grupları tarafından gösterilen adaylar için ayrı ayrı listeler hâlinde birleşik oy pusulası düzenlenir. Adayların adlarının karşısındaki özel yer işaretlenmek suretiyle oy kullanılır. Siyasi parti gruplarının ikinci fıkraya göre belirlenen kontenjanlarından Kurula seçilecek üyelerin sayısından fazla verilen oylar geçersiz sayılır.

c) Karar yeter sayısı olmak şartıyla seçimde en çok oyu alan boş üyelik sayısı kadar aday seçilmiş olur.

ç) Üyelerin görev sürelerinin bitiminden iki ay önce; üyeliklerde herhangi bir sebeple boşalma olması hâlinde, boşalma tarihinden veya boşalma tarihinde Türkiye Büyük Millet

Meclisi tatilde ise tatilin bitiminden itibaren bir ay içinde aynı usulle seçim yapılır. Bu seçimlerde, boşalan üyeliklerin siyasi parti gruplarına dağılımı, ilk seçimde siyasi parti grupları kontenjanından seçilen üye sayısı ve siyasi parti gruplarının hâlihazırdaki oranı dikkate alınmak suretiyle yapılır.

(6) Cumhurbaşkanı (...) ⁴ tarafından seçilen üyelere birinin görev süresinin bitiminden kırk beş gün önce veya herhangi bir sebeple görevin sona ermesi hâlinde durum, on beş gün içinde Kurum tarafından, Cumhurbaşkanlığına (...) ⁴ bildirilir. Üyelerin görev süresinin dolmasına bir ay kala yeni üye seçimi yapılır. Bu üyeliklerde, görev süresi dolmadan herhangi bir sebeple boşalma olması hâlinde ise bildirimden itibaren on beş gün içinde seçim yapılır. ⁽⁴⁾

(7) Kurul, üyeleri arasından Başkan ve İkinci Başkan seçer. Kurulun Başkanı, Kurumun da başkanıdır.

(8) Kurul üyelerinin görev süresi dört yıldır. Süresi biten üye yeniden seçilebilir. Görev süresi dolmadan herhangi bir sebeple görevi sona eren üyenin yerine seçilen kişi, yerine seçildiği üyenin kalan süresini tamamlar.

(9) Seçilen üyeler Yargıtay Birinci Başkanlık Kurulu huzurunda “Görevimi Anayasaya ve kanunlara uygun olarak, tam bir tarafsızlık, dürüstlük, hakkaniyet ve adalet anlayışı içinde yerine getireceğime, namusum ve şerefim üzerine yemin ederim.” şeklinde yemin ederler. Yargıtaya yemin için yapılan başvuru acele işlerden sayılır.

---

⁴ 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı KHK'nin 163 üncü maddesiyle, bu fıkrada yer alan “veya Bakanlar Kurulu” ve “veya Bakanlar Kuruluna sunulmak üzere Başbakanlığa” ibareleri madde metninden çıkarılmıştır.

(10) Kurul üyeleri özel bir kanuna dayanmadıkça, Kuruldaki resmî görevlerinin yürütülmesi dışında resmî veya özel hiçbir görev alamaz, dernek, vakıf, kooperatif ve benzeri yerlerde yöneticilik yapamaz, ticaretle uğraşamaz, serbest meslek faaliyetinde bulunamaz, hakemlik ve bilirkişilik yapamazlar. Ancak, Kurul üyeleri, asli görevlerini aksatmayacak şekilde bilimsel amaçlı yayın yapabilir, ders ve konferans verebilir ve bunlardan doğacak telif hakları ile ders ve konferans ücretlerini alabilirler.

(11) Üyelerin görevleri sebebiyle işledikleri iddia edilen suçlara ilişkin soruşturmalar 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanuna göre yapılır ve bunlar hakkında soruşturma izni Cumhurbaşkanı tarafından verilir.⁵

(12) Kurul üyeleri hakkında yapılacak disiplin soruşturması ve kovuşturmasında 657 sayılı Kanun hükümleri uygulanır.

(13) Kurul üyelerinin süreleri dolmadan herhangi bir nedenle görevlerine son verilemez. Kurul üyelerinin;

a) Seçilmek için gereken şartları taşımadıklarının sonradan anlaşılması,

b) Görevleriyle ilgili olarak işledikleri suçlardan dolayı haklarında verilen mahkûmiyet kararının kesinleşmesi,

c) Görevlerini yerine getiremeyeceklerinin sağlık kurulu raporuyla kesin olarak tespit edilmesi,

ç) Görevlerine izinsiz, mazeretsiz ve kesintisiz olarak on beş gün ya da bir yılda toplam otuz gün süreyle devam etmediklerinin tespit edilmesi,

d) Bir ay içinde izinsiz ve mazeretsiz olarak toplam üç, bir yıl içinde toplam on Kurul toplantısına katılmadıklarının tespit edilmesi,

hâllerinde Kurul kararıyla üyelikleri sona erer.

(14) Kurul üyeliğine seçilenlerin Kurulda görev yaptıkları sürece önceki görevleri ile olan ilişkileri kesilir. Kamu görevlisi iken üyeliğe seçilenler, memuriyete giriş şartlarını kaybetmemeleri kaydıyla, görev sürelerinin sona ermesi veya görevden ayrılma isteğinde bulunmaları ve otuz gün içinde eski kurumlarına başvurmaları durumunda atamaya yetkili makam tarafından bir ay içinde mükteseplerine uygun bir kadroya atanır. Atama gerçekleşinceye kadar, bunların almakta oldukları her türlü ödemelerin Kurum tarafından ödenmesine devam olunur. Bir kamu kurumunda çalışmayanlardan üyeliğe seçilip yukarıda belirtilen şekilde görevi sona erenlere herhangi bir görev veya işe başlayıncaya kadar, almakta oldukları her türlü ödemeler Kurum tarafından ödenmeye devam edilir ve bu şekilde üyeliği sona erenlere Kurum tarafından yapılacak ödeme üç ayı geçemez. Bunların Kurumda geçirdiği süreler, özlük ve diğer hakları açısından önceki kurum veya kuruluşlarında geçirilmiş sayılır.

⁵ 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı KHK'nin 163 üncü maddesiyle, bu fıkrada yer alan "Başbakan" ibaresi "Cumhurbaşkanı" şeklinde değiştirilmiştir. Kurulun görev ve yetkileri

Kurulun görev ve yetkileri

MADDE 22- (1) Kurulun görev ve yetkileri şunlardır:

- a) Kişisel verilerin, temel hak ve özgürlüklere uygun şekilde işlenmesini sağlamak.
- b) Kişisel verilerle ilgili haklarının ihlal edildiğini ileri sürenlerin şikâyetlerini karara bağlamak.
- c) Şikâyet üzerine veya ihlal iddiasını öğrenmesi durumunda resen görev alanına giren konularda kişisel verilerin kanunlara uygun olarak işlenip işlenmediğini incelemek ve gerektiğinde bu konuda geçici önlemler almak.
- ç) Özel nitelikli kişisel verilerin işlenmesi için aranan yeterli önlemleri belirlemek.
- d) Veri Sorumluları Sicilinin tutulmasını sağlamak.
- e) Kurulun görev alanı ile Kurumun işleyişine ilişkin konularda gerekli düzenleyici işlemleri yapmak.
- f) Veri güvenliğine ilişkin yükümlülükleri belirlemek amacıyla düzenleyici işlem yapmak.
- g) Veri sorumlusunun ve temsilcisinin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin düzenleyici işlem yapmak.
- ğ) Bu Kanunda öngörülen idari yaptırımlara karar vermek.
- h) Diğer kurum ve kuruluşlarca hazırlanan ve kişisel verilere ilişkin hüküm içeren mevzuat taslakları hakkında görüş bildirmek.
- ı) Kurumun; stratejik planını karara bağlamak, amaç ve hedeflerini, hizmet kalite standartlarını ve performans kriterlerini belirlemek.
- i) Kurumun stratejik planı ile amaç ve hedeflerine uygun olarak hazırlanan bütçe teklifini görüşmek ve karara bağlamak.
- j) Kurumun performansı, mali durumu, yıllık faaliyetleri ve ihtiyaç duyulan konular hakkında hazırlanan rapor taslaklarını onaylamak ve yayımlamak.
- k) Taşınmaz alımı, satımı ve kiralanması konularındaki önerileri görüşüp karara bağlamak.
- l) Kanunlarla verilen diğer görevleri yerine getirmek.

Kurulun çalışma esasları

MADDE 23- (1) Kurulun toplantı günlerini ve gündemini Başkan belirler. Başkan gereken hâllerde Kurulu olağanüstü toplantıya çağırabilir.

(2) Kurul, başkan dâhil en az altı üye ile toplanır ve üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar alır. Kurul üyeleri çekimsiz oy kullanamaz.

(3) Kurul üyeleri; kendilerini, üçüncü dereceye kadar kan ve ikinci dereceye kadar kayın hısımlarını, evlatlıklarını ve aralarındaki evlilik bağı kalkmış olsa bile eşlerini

ilgilendiren konularla ilgili toplantı ve oylamaya katılamaz.

(4) Kurul üyeleri çalışmalarını sırasında ilgililere ve üçüncü kişilere ait öğrendikleri sırları bu konuda kanunen yetkili kılınan mercilerden başkasına açıklayamazlar ve kendi yararlarına kullanamazlar. Bu yükümlülük görevden ayrılmalarından sonra da devam eder. Kurulda görüşülen işler tutanağa bağlanır. Kararlar ve varsa karşı oy gerekçeleri karar tarihinden itibaren en geç on beş gün içinde yazılır. Kurul, gerekli gördüğü kararları kamuoyuna duyurur.

(5) Aksi kararlaştırılmadıkça, Kurul toplantılarındaki görüşmeler gizlidir.

(6) Kurulun çalışma usul ve esasları ile kararların yazımı ve diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

Başkan

MADDE 24- (1) Başkan, Kurul ve Kurumun başkanı sıfatıyla Kurumun en üst amiri olup Kurum hizmetlerini mevzuata, Kurumun amaç ve politikalarına, stratejik planına, performans ölçütlerine ve hizmet kalite standartlarına uygun olarak düzenler, yürütür ve hizmet birimleri arasında koordinasyonu sağlar.

(2) Başkan, Kurumun genel yönetim ve temsilinden sorumludur. Bu sorumluluk, Kurum çalışmalarının düzenlenmesi, yürütülmesi, denetlenmesi, değerlendirilmesi ve gerektiğinde kamuoyuna duyurulması görev ve yetkilerini kapsar.

(3) Başkanın görevleri şunlardır:

a) Kurul toplantılarını idare etmek.

b) Kurul kararlarının tebliğini ve Kurulca gerekli görülenlerin kamuoyuna duyurulmasını sağlamak ve uygulanmalarını izlemek.

c) Başkan Yardımcısını, daire başkanlarını ve Kurum personelini

atamak. ç) Hizmet birimlerinden gelen önerilere son şeklini vererek Kurula sunmak.

d) Stratejik planın uygulanmasını sağlamak, hizmet kalite standartları doğrultusunda insan kaynakları ve çalışma politikalarını oluşturmak.

e) Belirlenen stratejilere, yıllık amaç ve hedeflere uygun olarak Kurumun yıllık bütçesi ile mali tablolarını hazırlamak.

f) Kurul ve hizmet birimlerinin uyumlu, verimli, disiplinli ve düzenli bir biçimde çalışması amacıyla koordinasyonu sağlamak.

g) Kurumun diğer kuruluşlarla ilişkilerini yürütmek.

ğ) Kurum Başkanı adına imzaya yetkili personelin görev ve yetki alanını belirlemek.

h) Kurumun yönetim ve işleyişine ilişkin diğer görevleri yerine getirmek.

(4) Kurum Başkanının yokluğunda İkinci Başkan, Başkana vekalet eder.

Başkanlığın oluşumu ve görevleri

MADDE 25- (1) Başkanlık; Başkan Yardımcısı ve hizmet birimlerinden oluşur.

Başkanlık, dördüncü fıkrada sayılan görevleri daire başkanlıkları şeklinde teşkilatlanan hizmet birimleri aracılığıyla yerine getirir. Daire başkanlıklarının sayısı yediyi geçemez.

(2) Başkan tarafından, Kuruma ilişkin görevlerinde yardımcı olmak üzere bir Başkan Yardımcısı atanır.

(3) Başkan Yardımcısı ve daire başkanları; en az dört yıllık yükseköğretim kurumu mezunu, on yıl süreyle kamu hizmetinde bulunan kişiler arasından Başkan tarafından atanır.

(4) Başkanlığın görevleri şunlardır:

- a) Veri Sorumluları Sicilini tutmak.
- b) Kurumun ve Kurulun büro ve sekretarya işlemlerini yürütmek.
- c) Kurumun taraf olduğu davalar ile icra takiplerinde avukatlar vasıtasıyla Kurumu temsil etmek, davaları takip etmek veya ettirmek, hukuk hizmetlerini yürütmek.
- ç) Kurul üyeleri ile Kurumda görev yapanların özlük işlemlerini yürütmek.
- d) Kanunlarla mali hizmet ve strateji geliştirme birimlerine verilen görevleri yapmak.
- e) Kurumun iş ve işlemlerinin yürütülmesi amacıyla bilişim sisteminin kurulmasını ve kullanılmasını sağlamak.
- f) Kurulun yıllık faaliyetleri hakkında veya ihtiyaç duyulan konularda rapor taslaklarını hazırlamak ve Kurula sunmak.
- g) Kurumun stratejik plan taslağını hazırlamak.
- ğ) Kurumun personel politikasını belirlemek, personelin kariyer ve eğitim planlarını hazırlamak ve uygulamak.
- h) Personelin atama, nakil, disiplin, performans, terfi, emeklilik ve benzeri işlemlerini yürütmek.
- ı) Personelin uyacağı etik kuralları belirlemek ve gerekli eğitimi vermek.
- i) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu çerçevesinde Kurumun ihtiyacı olan her türlü satın alma, kiralama, bakım, onarım, yapım, arşiv, sağlık, sosyal ve benzeri hizmetleri yürütmek.
- j) Kuruma ait taşınır ve taşınmazların kayıtlarını tutmak.
- k) Kurul veya Başkan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

(5) Hizmet birimleri ile bu birimlerin çalışma usul ve esasları, bu Kanunda belirtilen faaliyet alanı, görev ve yetkilere uygun olarak Kurumun teklifi üzerine Cumhurbaşkanınca yürürlüğe konulan yönetmelikle belirlenir.⁶

Kişisel Verileri Koruma Uzmanı ve uzman yardımcıları

MADDE 26- (1) Kurumda, Kişisel Verileri Koruma Uzmanı ve Kişisel Verileri Koruma Uzman Yardımcısı istihdam edilebilir. Bunlardan 657 sayılı Kanunun ek 41 inci maddesi çerçevesinde Kişisel Verileri Koruma Uzmanı kadrosuna atananlara bir defaya mahsus olmak üzere bir derece yükseltilmesi uygulanır.

Personele ve özlük haklarına ilişkin hükümler

MADDE 27- (1) Kurum personeli, bu Kanunla düzenlenen hususlar dışında 657 sayılı Kanuna tabidir.

(2) Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personeline 27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 11 inci maddesi uyarınca belirlenmiş emsali personele mali ve sosyal haklar kapsamında yapılan ödemeler aynı usul ve esaslar çerçevesinde ödenir. Emsali personele yapılan ödemelerden vergi ve diğer yasal kesintilere tabi olmayanlar bu Kanuna göre de vergi ve diğer kesintilere tabi olmaz.

---

⁶ 2/7/2018 tarihli ve 703 sayılı KHK'nin 163 üncü maddesiyle, bu fıkıradaki yer alan "Bakanlar Kurulu kararıyla" ibaresi "Cumhurbaşkanınca" şeklinde değiştirilmiştir.

(3) Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personeli 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının

(c) bendi hükümlerine tabidir. Kurul Başkan ve üyeleri ile Kurum personeli emeklilik hakları bakımından da emsali olarak belirlenen personel ile denk kabul edilir. 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı iken Kurul Başkanı ve üyeliklerine atanarlardan bu görevleri sona erenler veya bu görevlerinden ayrılma isteğinde bulunanların bu görevlerde geçen hizmet süreleri kazanılmış hak aylık, derece ve kademelerinin tespitinde dikkate alınır. Bunlardan bu görevleri sırasında 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi kapsamına girenlerin bu görevlerde geçen süreleri makam tazminatı ile temsil tazminatı ödenmesi gereken süre olarak değerlendirilir. Kamu kurum ve kuruluşlarında 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi kapsamında sigortalı iken Kurul Başkanı ve üyeliklerine atanarlarn, önceki kurum ve kuruluşları ile ilişkilerinin kesilmesi kendilerine kıdem tazminatı veya iş sonu tazminatı ödenmesini gerektirmez. Bu durumda olanların kıdem tazminatı veya iş sonu tazminatı ödenmesi gereken hizmet süreleri, Kurul Başkanı ile Kurul üyeliği olarak geçen hizmet süreleri ile birleştirilir ve emeklilik ikramiyesi ödenecek süre olarak değerlendirilir.

(4) Merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinde, sosyal güvenlik kurumlarında, mahallî idarelerde, mahallî idarelere bağlı idarelerde, mahallî idare birliklerinde, döner sermayeli kuruluşlarda, kanunlarla kurulan fonlarda, kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlarda, sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait kuruluşlarda, iktisadi devlet teşekkülleri ve kamu iktisadi kuruluşları ile bunlara bağlı ortaklıklar ve müesseselerde görevli memurlar ile diğer kamu görevlileri kurumlarının muvafakati, hâkimler ve savcılar ise kendilerinin muvafakati ile aylık, ödenek, her türlü zam ve tazminatlar ile diğer mali ve sosyal hak ve yardımları kurumlarınca ödenmek kaydıyla geçici

olarak Kurumda görevlendirilebilir. Kurumun bu konudaki talepleri, ilgili kurum ve kuruluşlarca öncelikle sonuçlandırılır. Bu şekilde görevlendirilen personel, kurumlarından aylıklı izinli sayılır. Bu personelin izinli oldukları sürece memuriyetleri ile ilgileri ve özlük hakları devam ettiği gibi, bu süreler yükselme ve emekliliklerinde de hesaba katılır ve yükselmeleri başkaca bir işleme gerek duyulmadan süresinde yapılır. Bu madde kapsamında görevlendirilenlerin, Kurumda geçirdikleri süreler, kendi kurumlarında geçirilmiş sayılır. Bu şekilde görevlendirilenlerin sayısı Kişisel Verileri Koruma Uzmanı ve Kişisel Verileri Koruma Uzman Yardımcısı toplam kadro sayısının yüzde onunu aşamaz ve görevlendirme süresi iki yılı geçemez. Ancak ihtiyaç hâlinde bu süre bir yıllık dönemler hâlinde uzatılabilir.⁷

(5) Kurumda istihdam edilecek personele ilişkin kadro unvan ve sayıları ekli (I) sayılı cetvelde gösterilmiştir. Toplam kadro sayısını geçmemek üzere 13/12/1983 tarihli ve 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki cetvellerde yer alan kadro unvanlarıyla sınırlı olmak kaydıyla unvan ve derece değişikliği yapma, yeni unvan ekleme ve boş kadroların iptali Kurul kararıyla yapılır.

---

⁷ 28/11/2017 tarihli ve 7061 sayılı Kanunun 119 uncu maddesiyle bu fıkrada yer alan “diğer kamu görevlileri kurumlarının muvafakati” ibaresinden sonra gelmek üzere “, hâkimler ve savcılar ise kendilerinin muvafakati” ibaresi eklenmiştir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

İstisnalar

MADDE 28- (1) Bu Kanun hükümleri aşağıdaki hâllerde uygulanmaz:

a) Kişisel verilerin, üçüncü kişilere verilmemek ve veri güvenliğine ilişkin yükümlülüklerle uyulmak kaydıyla gerçek kişiler tarafından tamamen kendisiyle veya aynı konutta yaşayan aile fertleriyle ilgili faaliyetler kapsamında işlenmesi.

b) Kişisel verilerin resmi istatistik ile anonim hâle getirilmek suretiyle araştırma, planlama ve istatistik gibi amaçlarla işlenmesi.

c) Kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu düzenini, ekonomik güvenliği, özel hayatın gizliliğini veya kişilik haklarını ihlal etmemek ya da suç teşkil etmemek kaydıyla, sanat, tarih, edebiyat veya bilimsel amaçlarla ya da ifade özgürlüğü kapsamında işlenmesi.

ç) Kişisel verilerin millî savunmayı, millî güvenliği, kamu güvenliğini, kamu

düzenini veya ekonomik güvenliği sağlamaya yönelik olarak kanunla görev ve yetki verilmiş kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen önleyici, koruyucu ve istihbari faaliyetler kapsamında işlenmesi.

d) Kişisel verilerin soruşturma, kovuşturma, yargılama veya infaz işlemlerine ilişkin olarak yargı makamları veya infaz mercileri tarafından işlenmesi.

(2) Bu Kanunun amacına ve temel ilkelerine uygun ve orantılı olmak kaydıyla veri sorumlusunun aydınlatma yükümlülüğünü düzenleyen 10 uncu, zararın giderilmesini talep etme hakkı hariç, ilgili kişinin haklarını düzenleyen 11 inci ve Veri Sorumluları Siciline kayıt yükümlülüğünü düzenleyen 16 ncı maddeleri aşağıdaki hâllerde uygulanmaz:

a) Kişisel veri işleminin suç işlenmesinin önlenmesi veya suç soruşturması için gerekli olması.

b) İlgili kişinin kendisi tarafından alenileştirilmiş kişisel verilerin işlenmesi.

c) Kişisel veri işleminin kanunun verdiği yetkiye dayanılarak görevli ve yetkili kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca, denetleme veya düzenleme görevlerinin yürütülmesi ile disiplin soruşturma veya kovuşturması için gerekli olması.

ç) Kişisel veri işleminin bütçe, vergi ve mali konulara ilişkin olarak Devletin ekonomik ve mali çıkarlarının korunması için gerekli olması.

Kurumun bütçesi ve gelirleri

MADDE 29- (1) Kurumun bütçesi, 5018 sayılı Kanunda belirlenen usul ve esaslara göre hazırlanır ve kabul edilir.

(2) Kurumun gelirleri şunlardır:

a) Genel bütçeden yapılacak hazine yardımları.

b) Kuruma ait taşınır ve taşınmazlardan elde edilen gelirler.

c) Alınan bağış ve yardımlar.

ç) Gelirlerinin değerlendirilmesinden elde edilen gelirler.

d) Diğer gelirler.

Değiştirilen ve eklenen hükümler

MADDE 30- (1) (10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kanun ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

(2) ila (5) - (26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Kanun ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

(6) (7/5/1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanunu ile ilgili olup yerine işlenmiştir.)

(7) (11/10/2011 tarihli ve 663 sayılı Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile ilgili olup yerine

işlenmiştir.)

Yönetmelik

MADDE 31- (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler Kurum tarafından yürürlüğe konulur.

Geçiş hükümleri

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde 21 inci maddede öngörülen usule göre Kurul üyeleri seçilir ve Başkanlık teşkilatı oluşturulur.

(2) Veri sorumluları, Kurul tarafından belirlenen ve ilan edilen süre içinde Veri Sorumluları Siciline kayıt yaptırmak zorundadır.

(3) Bu Kanunun yayımı tarihinden önce işlenmiş olan kişisel veriler, yayımı tarihinden itibaren iki yıl içinde bu Kanun hükümlerine uygun hâle getirilir. Bu Kanun hükümlerine aykırı olduğu tespit edilen kişisel veriler derhâl silinir, yok edilir veya anonim hâle getirilir. Ancak bu Kanunun yayımı tarihinden önce hukuka uygun olarak alınmış rızalar, bir yıl içinde aksine bir irade beyanında bulunulmaması hâlinde, bu Kanuna uygun kabul edilir.

(4) Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde yürürlüğe konulur.

(5) Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içinde, kamu kurum ve kuruluşlarında bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili koordinasyonu sağlamak üzere üst düzey bir yönetici belirlenerek Başkanlığa bildirilir.

(6) İlk seçilen Başkan, İkinci Başkan ve kura ile belirlenen iki üye altı yıl; diğer beş üye ise dört yıl görev yapar.

(7) Kuruma bütçe tahsis edilene kadar;

a) Kurumun giderleri Başbakanlık bütçesinden karşılanır.

b) Kurumun hizmetlerini yerine getirmesi amacıyla bina, araç, gereç, mefruşat ve donanım gibi gerekli tüm destek hizmetleri Başbakanlıkça sağlanır.

(8) Kurumun hizmet birimleri faaliyete geçinceye kadar sekretarya hizmetleri Başbakanlık tarafından yerine getirilir.

GEÇİCİ MADDE 2- (Ek:28/11/2017-7061/120 md.)

(1) En az dört yıllık lisans öğrenimi veren siyasal bilgiler, iktisadi ve idari bilimler, iktisat, hukuk ve işletme fakültelerinden, mühendislik fakültelerinin elektronik, elektrik-elektronik, elektronik ve haberleşme, bilgisayar, bilişim sistemleri mühendisliği bölümlerinden ya da bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt içi ve yurt dışındaki yükseköğrenim kurumlarından mezun olanlardan; mesleğe özel yarışma sınavı ile girilen ve belirli süreli meslek içi eğitimden ve özel bir yeterlik sınavından sonra 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin “Ortak Hükümler” başlıklı

bölümünün (A) fıkrasının

(11) numaralı bendinde belirtilen unvanlara ilişkin kurumların merkez teşkilatlarına ait kadrolara atanmış ve bu kadrolarda aylıksız izin süreleri hariç en az iki yıl bulunmuş olanlar ile öğretim üyesi kadrolarında bulunanlar, Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından en az yetmiş puan almış olmak ve atama tarihi itibarıyla kırk yaşından gün almamış olmak kaydıyla, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde Kişisel Verileri Koruma Uzmanı olarak atanabilirler. Bu şekilde atanacakların sayısı on beşi geçemez.

Yürürlük

MADDE 32- (1) Bu Kanunun;

- a) 8 inci, 9 uncu, 11 inci, 13 üncü, 14 üncü, 15 inci, 16 ncı, 17 nci ve 18 inci maddeleri yayımı tarihinden altı ay sonra,
- b) Diğer maddeleri ise yayımı tarihinde, yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 33- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(I) SAYILI CETVEL KİŞİSEL VERİLERİ KORUMA KURUMU KADRO LİSTESİ

SINIF	UNVAN	DERECE	TOPLAM
GİH	Başkan Yardımcısı	1	1
GİH	Daire Başkanı	1	7
GİH	Hukuk Müşaviri	1	1
GİH	Hukuk Müşaviri	3	3
AH	Avukat	6	4
GİH	Kişisel Verileri Koruma Uzmanı	5	10
GİH	Kişisel Verileri Koruma Uzmanı	7	20
GİH	Kişisel Verileri Koruma Uzman Yardımcısı	9	60
GİH	Mali Hizmetler Uzmanı	6	2
GİH	Mali Hizmetler Uzman Yardımcısı	9	2
GİH	Memur	5	5
GİH	Memur	7	5

GİH	Memur	9	5
GİH	Memur	11	5
GİH	Memur	13	5
GİH	Bilgisayar İşletmeni	7	5
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	6	5
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	7	5
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	8	5
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	9	5
GİH	Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni	10	5
GİH	Sekreter	5	3
GİH	Sekreter	8	7
GİH	Santral Memuru	9	1
GİH	Şoför	11	4
TH	Teknisyen	6	3
YH	Teknisyen Yardımcısı	9	2
YH	Hizmetli	11	10
	TOPLAM		195

**6698 SAYILI KANUNA EK VE DEĞİŞİKLİK GETİREN
MEVZUATIN VEYA ANAYASA MAHKEMESİ TARAFINDAN İPTAL
EDİLEN HÜKÜMLERİN YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ TARİHİNİ GÖSTERİR
LİSTE**

Değiştiren Kanunun/ KHK'nin/İptal Eden Anayasa Mahkemesi Kararının Numarası	6698 Sayılı Kanunun Değişen veya İptal Edilen Maddeleri	Yürürlüğe Giriş Tarihi
7061	27, GEÇİCİ MADDE 2	5/12/2017
KHK/703	19, 20, 21, 25	24/6/2018 tarihinde birlikte yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi ve Cumhurbaşkanlığı seçimleri sonucunda Cumhurbaşkanının andiçerek göreve başladığı tarihte (9/7/2018)